

Kommunereformen og Agdenes

Kan Agdenes bestå som egen kommune?

TF-notat nr. 103/2015

Sondre Groven, Anja Hjelseth, Per Kristian Roko Kallager og Svenja Doreen Roncossek

Kolofonside

Tittel:	Kommunereformen og Agdenes
Undertittel:	Kan Agdenes bestå som egen kommune?
TF-notat nr.:	103/2015
Forfatter(e):	Sondre Groven, Anja Hjelseth, Per Kristian Roko Kallager og Svenja Doreen Roncossek
Dato:	10.12.2015
ISBN:	978-82-7401-899-0
ISSN:	1891-053X
Pris:	250,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforsking.no)
Framsidedfoto:	Telemarksforsking og istockfoto.no
Prosjekt:	Agdenes kommune – utredning av 0-alternativet
Prosjektnummer.:	20151450
Prosjektleder:	Anja Hjelseth
Oppdragsgiver(e):	Agdenes kommune

Spørsmål om dette notatet kan rettes til: Telemarksforsking, Postboks 4, 3833 Bø i Telemark – tlf. 35 06 15 00 – www.telemarksforsking.no

Forord

Telemarksforsking har fått i oppdrag fra Agdenes kommune å vurdere hvorvidt Agdenes, i lys av mål og forutsetninger for kommunereformen, kan bestå som egen kommune. Utredningen tar for seg områdene samfunnsutvikling, økonomi, tjenester og lokaldemokrati, samt at den gir en samlet vurdering.

I utredningen av «Agdenes som egen kommune» har Anja Hjelseth vært prosjektleder, mens Sondre Groven, Per Kristian Roko Kallager og Svenja Doreen Roncossek har vært bidragsyttere i arbeidet.

Vår kontaktperson hos oppdragsgiver har vært rådmann John Ola Selbekk. Vi vil benytte anledningen til å takke for samarbeidet, og takke alle i kommunen som har stilt opp på intervju, deltatt i spørreundersøkelser og bidratt med annen informasjon.

Utredningsarbeidet har vært gjennomført i perioden oktober – desember 2015.

Bø, 10. desember 2015

Anja Hjelseth
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

- Innledning – side 5
- Samfunnsutvikling – side 11
 - Befolkningsutvikling – side 15
 - Næringsutvikling – side 19
 - Pendling og avstander – side 26
 - Kapasitet, kompetanse og samarbeid om samfunnsutvikling – side 30
 - Samlet vurdering samfunnsutvikling – side 35
- Økonomi – side 39
 - Inntekter og økonomiske nøkkeltall – side 42
 - Økonomiske virkemidler i kommunereformen – side 47
 - Demografiske endringer – side 51
 - Effektiviseringsmuligheter – side 57
 - Samlet vurdering økonomi – side 60
- Tjenesteyting – side 64
 - Kompetanse og kapasitet – side 68
 - Interkommunalt tjenestesamarbeid – side 80
 - Valgfrihet – side 85
 - Framtidig tjenesteproduksjon – side 87
 - Samlet vurdering tjenesteyting – side 89
- Lokaldemokrati – side 94
 - Høy politisk deltagelse – side 100
 - Lokal politisk styring – side 102
 - Lokal identitet – side 106
 - Oppgavepotensial – side 108
 - Samlet vurdering lokaldemokrati – side 119
- Samlet vurdering «Agdenes som egen kommune» – side 123
- Referanser – side 134
- Vedlegg – side 136

Innledning

Bakgrunn for utredningen

- Stortinget har gjennom kommunereformen gitt alle kommuner i landet en utredningsplikt for å vurdere framtidig kommunestruktur og eventuell endring for egen kommune. Agdenes kommune har blant annet inngått i et arbeid sammen med Meldal, Orkdal, Rindal, Skaun og Snillfjord. I tillegg har kommunen bedt Telemarksforskning om å utrede 0-alternativet som er å bestå som egen kommune.
- Utredningen har tatt utgangspunkt i premissene for kommunereformen som regjeringens ekspertutvalg for kommunereformen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har satt.
- Denne 0-alternativanalysen følger samme metode som Telemarksforskning har brukt i Surnadal, Halså, Tingvoll og Hitra kommuner. Det gjennomføres også analyser for Meldal og Rindal parallelt med arbeidet for Agdenes kommune. Det betyr at det vil være mulig for Agdenes kommune å sammenligne resultatet for egen kommune med andre kommuner i nærrområde.

Om Agdenes kommune

- Agdenes kommune ligger i Sør-Trøndelag fylke, sørvest for den ytre delen av Trondheimsfjorden. Ingdalen ligger i øst og Verrafjorden i vest.
- Kommunen strekker seg over 317 km² og har administrasjonssenteret i Selbekken.
- Bebyggelsen er spredt langs fjordsidene, men med en konsentrasjon i Lensvika hvor tettstedet Selbekken er lokalisert. Kommunen hadde i andre kvartal 2015 et innbyggertall på 1 745 personer.
- I Agdenes er jordbruket den viktigste næringsveien. Den dyrkede jorden benyttes primært sett til eng og beite, men også noe brukes til å dyrke korn og poteter. Videre er også pelsdyroppdrett en viktig næringsgren. Det er to hjørnesteinsbedrifter i kommunen, Elpro Solutions og Storvask.
- Agdenes har veiforbindelse til Orkanger og derifra videre til Trondheim via Fv710 og E39. Det er også hurtigbåtforbindelse fra Selbekken til Trondheim med daglige avganger. Det er fergeforbindelse fra Valset til Brekstad. Øya Leksa har fergeforbindelse både til Agdenes og Ørland.
- Agdenes svarer til Agdenes sogn i Agdenes prestegjeld og Orkdal prosti i Nidaros bispedømme. Videre utgjør kommunen sammen med Orkdal et felles lensmannsdistrikt og hører under Sør-Trøndelag tingrett.

(Kilde: Store Norske Leksikon)

Oversiktskart over Agdenes kommune fra norgeskart.no

Om kommunereformen

- Kommunereformen skal legge til rette for at flere kommuner slår seg sammen. Færre og større kommuner skal gi bedre kapasitet til å ivareta og videreutvikle lovpålagte oppgaver, gi bedre muligheter til å utvikle bærekraftige og gode lokalsamfunn, samt ivareta viktige frivillige oppgaver. Som et generelt prinsipp skal reformen legge grunnlaget for at alle kommuner kan løse sine lovpålagte oppgaver selv.
- Regjeringen trekker frem følgende overordnede mål for kommunereformen:
 - Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
 - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
 - Bærekraftig og økonomisk robuste kommuner
 - Styrket lokaldemokrati
- Kommunene har fått et utredningsansvar når det gjelder framtidig kommunestruktur.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget for kommunereformen ble nedsatt den 3. januar 2014. Utvalget skulle levere to delrapporter. Den første rapporten ble levert 31. mars 2014, og inneholdt hvilke kriterier kommunene bør oppfylle for å kunne ivareta dagens kommunale oppgaver. Den andre delrapporten ble levert den 1. desember det samme året, og tok for seg hvilke regionale og statlige oppgaver som kan overføres til kommunene. Ekspertutvalget tok i delrapport 2 utgangspunkt i kriteriene fra den første rapporten.
- Tabellen under viser samfunnsmessige hensyn og kriterier for de fire ulike rollene kommunen har. Kommunene har roller som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena. Disse kriteriene fungerer som utgangspunkt for vurderingssystemet for utredning av 0-alternativet.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
TJENESTEYTING		SAMFUNNSUTVIKLING	
Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Økonomisk soliditet Valgfrihet Statlig rammestyring	Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse
MYNDIGHETSUTØVELSE		DEMOKRATISK ARENA	
Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse	Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

Ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur

Metode og gjennomføring

- Telemarksforsking har utarbeidet et kriterie- og vurderingssystem for å vurdere 0-alternativet, å bestå som egen kommune, i lys av målene i kommunereformen. Dette er gjort for enklere å kunne vurdere positive og negative sider ved å bestå som egen kommune, samt at det skal være mulig å sammenligne resultatet for egen kommune med slike analyser gjennomført for andre kommuner. Systemene tar utgangspunkt i et tilsvarende system som ble benyttet ved å vurdere sammenslåing når en har mange alternativer som utredes, men er i ettertid tilpasset 0-alternativene.
- Utredningen omfatter mange ulike problemstillinger som krever forskjellige typer data og flere metodiske innfallsvinkler. Som grunnlag for å beskrive en del sentrale utviklingstrekk i kommunen knyttet til befolkningsutvikling, næringsutvikling, pendling og tjenesteproduksjon, er det tatt utgangspunkt i eksisterende statistikk fra SSB, nykommune.no og Telemarksforskings egne datasett.
- For å danne oss et mer helhetlig inntrykk av situasjonen i kommunen, ble det gjennomført intervjuer med ordfører, rådmann og administrative ledere den 14.10.15. Intervjuene omhandlet de fire temaene; tjenestetilbud, økonomi, samfunnsutvikling og lokaldemokrati.
- Videre ble det gjennomført en spørreundersøkelse ved hjelp av det internettbasert spørre- og rapporteringssystemet SurveyXact. Her ble det innhentet synspunkter fra politikerne i det «gamle» og «nye» kommunestyret, samt administrative ledere og tillitsvalgte. Spørsmålene berørte tjenester, lokaldemokrati, samfunnsutvikling og vurdering av alternativet med å bestå alene. Undersøkelsen ble sendt til 53 respondenter i Agdenes kommune, og den ble gjennomført i perioden 03.11.15 – 16.11.15. Det ble sendt to purringer (09.11.15 og 12.11.15). Til sammen var det 37 respondenter som helt eller delvis svarte på undersøkelsen. 34 respondenter har status som gjennomført, det gir en svarprosent på 65 prosent.
- Resultatene er oppsummert ved hjelp av gjennomsnitt. Respondentene er bedt om å vurdere ulike påstander fra en skala fra 1-6, det vil si at et gjennomsnitt under 3,5 ikke gir støtte til påstanden. Et gjennomsnitt over 3,5 gir støtte til påstanden.

Samfunnsutvikling

Samfunnsutvikling i kommunene

- Kommunene har en sentral rolle når det gjelder å skape en helhetlig utvikling av lokalsamfunnet og gode levekår for innbyggerne. I analyser av kommunenes rolle som samfunnsutviklingsaktør er det vanlig å legge til grunn en vid definisjon av samfunnsutvikling, noe som innebærer innsats på en rekke områder. Dette kan være arbeid knyttet til
 - areal- og samfunnsplanlegging
 - næringsarbeid
 - kulturtiltak
 - nettverksbygging
 - samarbeid med andre kommuner, lokalt næringsliv, fylkeskommuner, frivillige organisasjoner også videre
- Et av målene i kommunereformen er en mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Regjeringen ønsker at kommunesektoren skal bli i bedre stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Regjeringen ønsker at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.
- En annen del av målet er at regjeringen ønsker at kommunene i større grad enn i dag skal ha kompetanse og kapasitet til å drive med samfunnsutvikling. En handlekraftig kommune kan spille en stor rolle som samfunnsutvikler både lokalt og regionalt. Dette er blant annet avhengig av kommunenes evne til å drive god og effektiv planlegging, og legge til rette for aktiv oppfølging av dette arbeidet. Dersom kommunen har kapasitet og kompetanse vil den også stå sterkere når det gjelder muligheter til å skaffe utviklingsmidler, trekke til seg nye virksomheter (både offentlige og private) og delta i samarbeids- og utviklingsprosjekt både nasjonalt og internasjonalt.
- En viktig målsetting for kommunene er å stimulere til næringsutvikling og økt sysselsetting. Dette er noe som også krever kompetanse, evne til nettverksbygging, gode planer og god infrastruktur. Dersom flere kommuner innenfor den samme bo-, arbeids- og serviceregionen driver næringsrettet arbeid på hver sin måte, er det fare for at kommunene ender opp med konkurrerende tiltak i stedet for tiltak som støtter og bygger opp om hverandre. Dersom forutsetningene ellers er til stede, kan en samlet næringspolitikk hjelpe til med å styrke grunnlaget for næringsutviklingen i hele regionen.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunens rolle som samfunnsutvikler.

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Samfunnsutvikling	Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	<ul style="list-style-type: none">• Funksjonelle samfunnsutviklingsområder• Tilstrekkelig kapasitet• Relevant kompetanse

- Som vist over er et av målene ved kommunereformen en mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling innenfor naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner. I tillegg samsvarer også målet om bedre kapasitet og kompetanse til samfunnsutviklingen med kriteriene til ekspertutvalget.
- I våre vurderinger er det disse kriteriene som har blitt benyttet for å se på ulike strukturalternativers muligheter for samfunnsutvikling.

Vurderingskriterier samfunnsutvikling

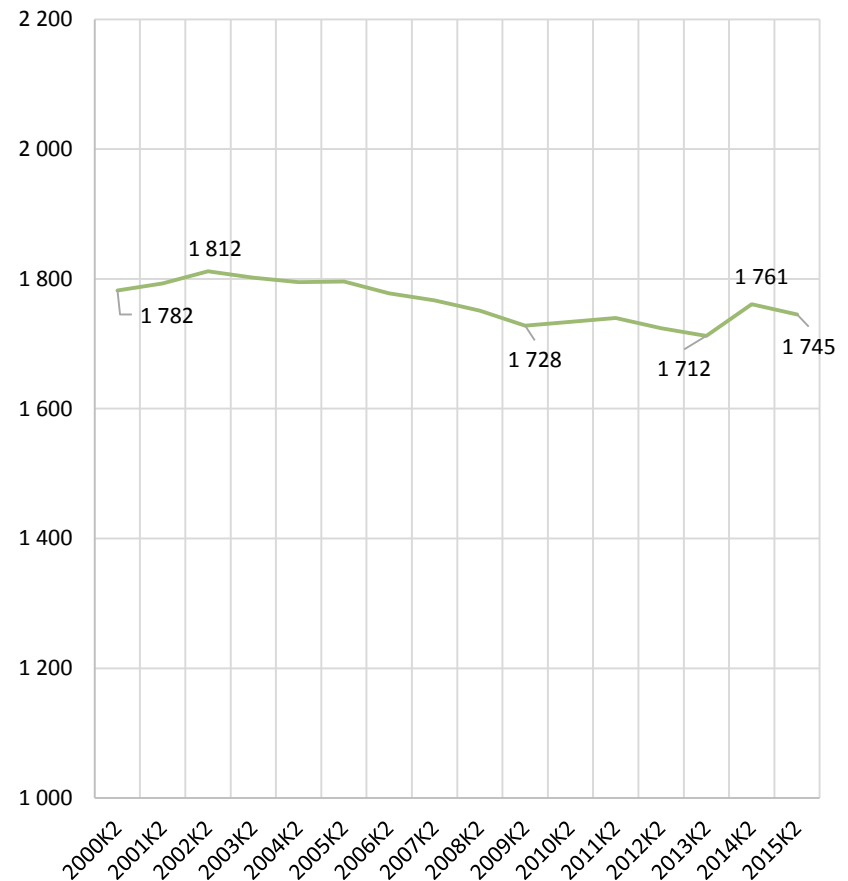
- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av samfunnsutvikling. En nærmere beskrivelse av kriteriene finnes under «samlet vurdering samfunnsutvikling».

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Befolkningsstørrelse	Regjeringens ekspertutvalg har anbefalt en kommunestørrelse på 15 – 20 000 innbyggere for å ha tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse til å ivareta rollen som samfunnsutvikler.	0-20
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Vi har sett på alder på kommuneplanene, samt årsverk i kommunen knyttet til samfunns- og arealplanlegging.	0-20
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Vi har sett på inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner og pendlingsdata til nabokommune.	0-20
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Vi har sett om Agdenes allerede i dag inngår i samarbeid som ivaretar målet om en styrket og samordnet samfunnsutvikling.	0-10
Avstand til kommunesenter	Vi har sett på interne avstander i kommunene.	0-20
Næringsstruktur	Vi har sett på næringsstrukturen i kommunen og vurdert om den er variert og om arbeidsplassene er i bransjer som har hatt vekst.	0-10

Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling

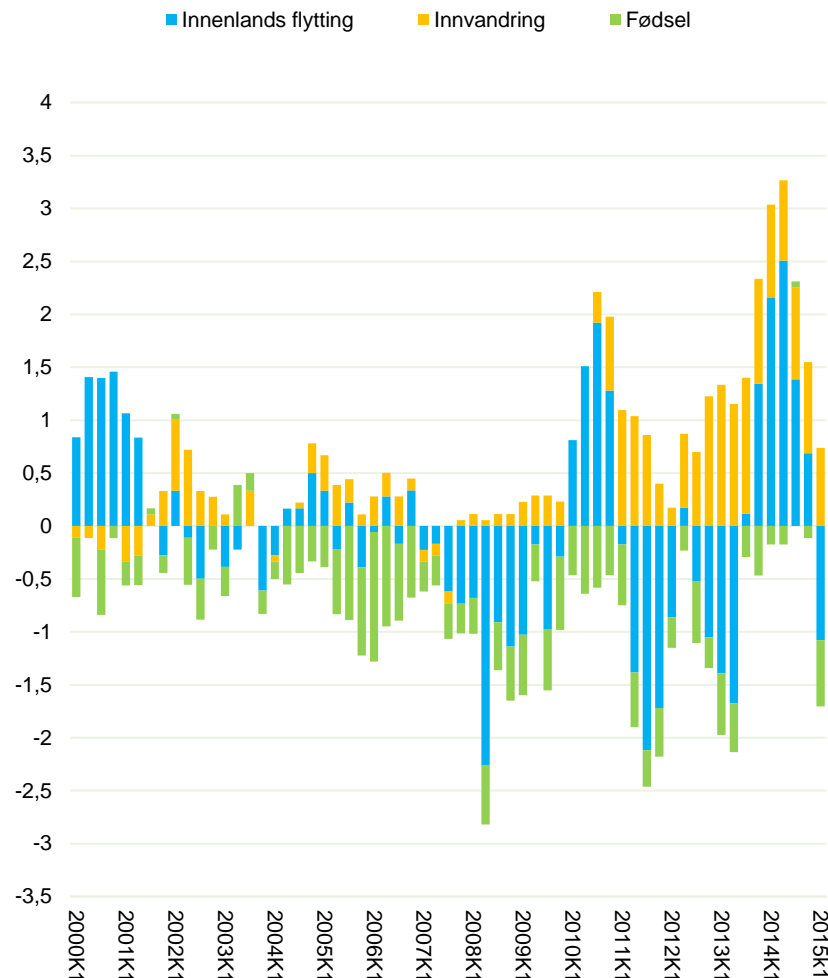
- Figuren til høyre viser befolkningsutviklingen i Agdenes fra 2000 til 2015. Kommunen har 1 745 innbyggere per 2. kvartal 2015.
- Som vi ser av figuren har det vært en liten befolkningsnedgang siden år 2000. Det har derimot vært en positiv utvikling siden 2013, hvor innbyggertallet var på det laveste.
- Samlet har nedgangen fra 2000 til 2015 vært på 2 prosent.

Utvikling i folkemengde fra 2000 til 2015, ved utgangen av 2. kvartal.
Kilde: Telemarksforsking/SSB

Befolkningsutvikling dekomponert

- Figuren til høyre viser årlig prosentvis befolkningsutvikling dekomponert i innenlands nettoflytting, netto innvandring og fødselsbalanse. Hver stolpe viser den årlige endringen, og dette er målt hvert kvartal. Det er derfor overlappende perioder. Siste stolpe viser befolkningsendringen fra 31. mars 2014 til 31. mars 2015; nest siste viser endringer fra 31. desember 2013 til 31. desember 2014 osv.
- Figuren viser at det gjennomgående med unntak av et par perioden har vært negativt fødselsoverskudd. Det betyr at det dør flere i kommunen enn det blir født.
- Når det gjelder innenlands flytting har det vært store variasjoner i dette fra 2000 og fram til i dag. Der hvor den blå streken er over 0 betyr det at flere flytter inn i kommunen enn ut. Med unntak av den siste perioden har det vært positivt for Agdenes den siste tiden.
- I mange av periodene har innvandringen vært positiv for kommunen, spesielt har denne vært viktig fra rundt 2010 og fram tilt i dag for å opprettholde folketallet.

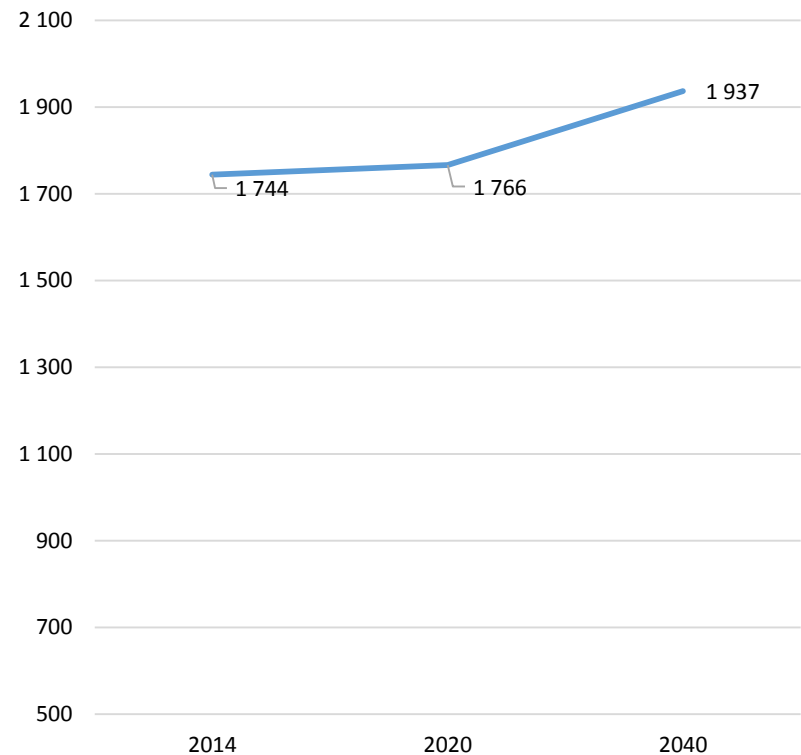

Årlig prosentvis befolkningsutvikling dekomponert i innenlands nettoflytting, netto innvandring og fødselsbalanse. 2000-2015. Kilde: SSB/Telemarksforsking

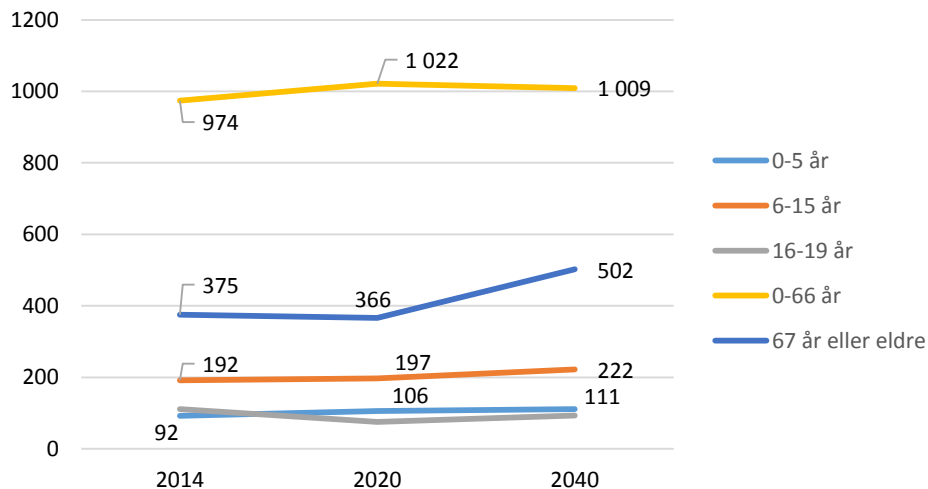
Fremskrevet befolkningsutvikling

- Figuren til høyre viser at folketallet i Agdenes er forventet å stige i årene fram mot 2040. Samlet er veksten forventet å være 193 innbyggere, eller 11 prosent. I 2040 vil fortsatt innbyggertallet være under 2 000.
- Figuren under viser veksten til de ulike aldersgruppene. Det er størst økning i aldersgruppen over 67 år. De andre aldersgruppene vil i liten grad har vekst.

Forventet befolkningsutvikling i Agdenes

Forventet befolkningsutvikling i ulike grupper

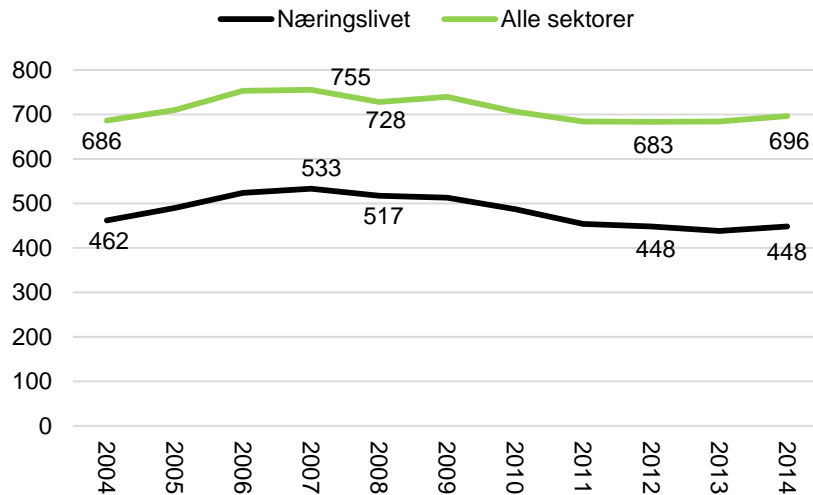
Fremskrevet befolkningsvekst fra 2013 til 2040 – SSBs middelframskrivning (MMMM). Kilde: SSB

Fremskrevet befolkningsvekst fra 2013 til 2040 – SSBs middelframskrivning (MMMM). Kilde: SSB

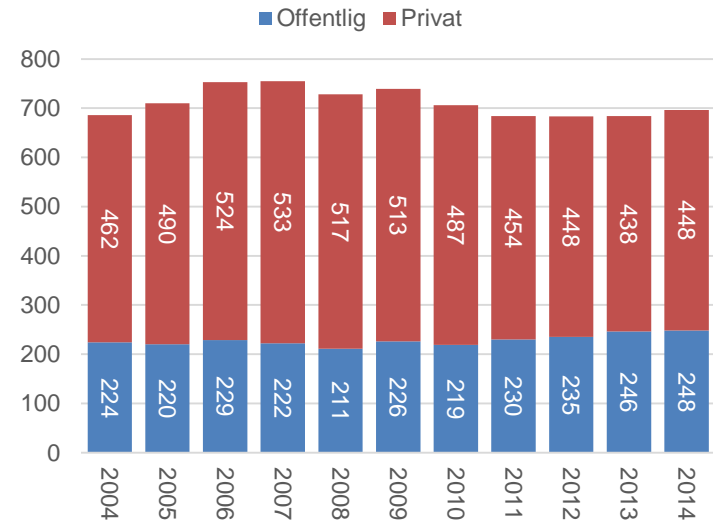
Næringsutvikling

Arbeidsutvikling i Agdenes kommune

- Figuren nede til venstre viser at det samlet for alle sektorer er omtrent like mange arbeidsplasser i Agdenes i 2014 som i 2004. Det har vært en nedgang i arbeidsplasser i privat sektor. Antall arbeidsplasser var på sitt høyeste i 2007, men har generelt hatt nedgang siden med unntak av en liten oppsving det siste året.
- Figuren til høyre viser fordelingen mellom arbeidsplasser i offentlig og privat sektor. Figuren viser at det har vært en nedgang i den private sektoren fra 462 til 448 sysselsatte. Denne nedgangen utgjør 3 prosent av de sysselsatte i privat sektor. I den offentlige sektoren har det vært en økning på 3 prosent fra 2004 til 2014. Det er dermed det offentlige som står for den lille samlede veksten på 10 arbeidsplasser fra 2004 til 2014.

Arbeidsplassutvikling i alle sektorer og i næringslivet i Agdenes. 2004-2014.
Kilde: SSB

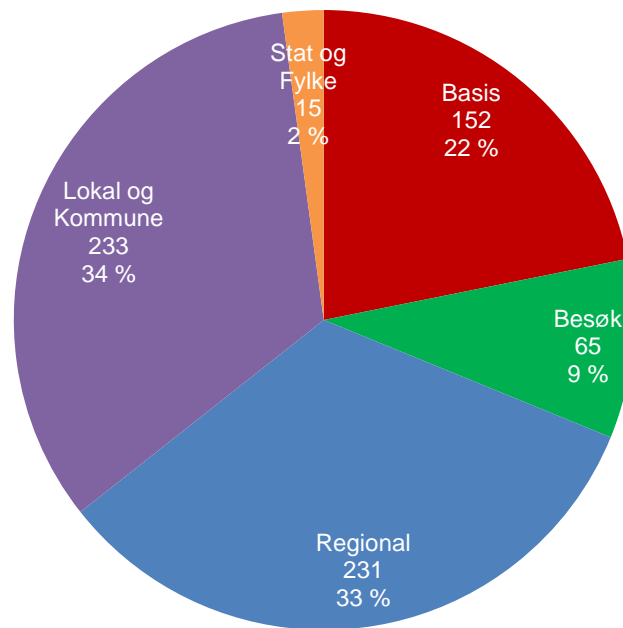
Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Agdenes. 2004-2014. Kilde: Telemarksforskning/SSB

Arbeidsplasser fordelt på sektorer

Videre er det interessant å se på hvordan arbeidsplassene i kommunen er fordelt mellom ulike sektorer. Arbeidsplassene er fordelt etter:

- Fylke og stat
- Lokal og kommune
 - *Lokale næringer* er næringsliv som leverer tjenester til den lokale befolkningen, og som i stor grad substituerer tjenester fra offentlig sektor. Dette er tjenester som barnehager, skoler, primærhelsetjenester og renovasjon.
- Basisnæringer
 - *Basisnæringer* er næringsliv som konkurrerer på et nasjonalt eller internasjonalt marked. Basisnæringene produserer varer eller tjenester på et sted, og selges og konsumeres hovedsakelig utenfor stedet der produksjonen foregår. Primærnæringer som landbruk, gruver og industri, tilhører basisnæringene. Samtidig er det en del tjenesteproduksjon som også defineres som basisnæringer. Dette er tjenester som IT, telekom og teknologiske tjenester.
- Besøksnæringer
 - *Besøksnæringer* er næringsliv som kjennetegnes ved at kunden må være personlig til stede. Besøksnæringene inkluderer all turisme, men også butikkhandel og en del personlige tjenester.
- Regionale næringer
 - De *regionale* næringene består av bransjer som både har annet næringsliv, offentlige institusjoner og befolkningen som kunder, og som hovedsakelig retter seg mot et regionalt marked. Det er bransjer som bygg og anlegg, transport og forretningsmessig tjenesteyting. Vi finner ofte en konsentrasjon av de regionale næringene i byer og sentra.

- Kakediagrammet under viser hvordan de ulike arbeidsplassene i Agdenes er fordelt på ulike sektorer. Det er lokal og kommune som har flest sysselsatte i kommunen, etterfulgt av regionale næringer og basisnæringene. Færrest sysselsatte er det stat og fylkeskommune. På neste siden ser vi hvordan arbeidsplassene i privat sektor er fordelt i ulike bransjer.

Arbeidsplasser fordelt på ulike sektorer i Agdenes. Absolutte tall og prosent i 2014. Kilde: Telemarksforsking

Private arbeidsplasser fordelt på næring

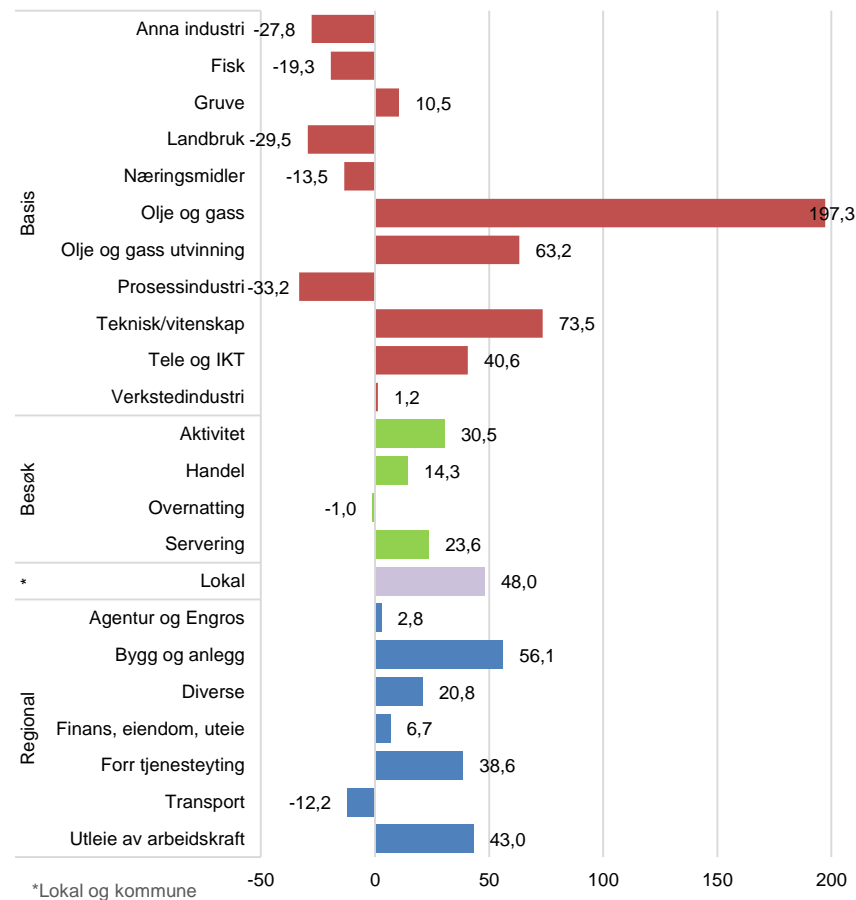
- I tabellen til høyre ser vi en oversikt over arbeidsplassene i privat sektor, fordelt på ulike bransjer under basisnæringer, besøksnæringer, lokale næringer og regionale næringer
- Innenfor basisnæringene er det landbruk og verkstedindustri som sysselsetter flest.
- Handel er den bransjen som sysselsetter flest innenfor besøksnæringene.
- I de regionale næringene er det flest sysselsatt i diverse og transport.

Næring	Bransje	Antall arbeidsplasser Agdenes
Basis	Verkstedindustri	61
	Fisk	17
	Landbruk	71
	Teknisk/vitenskap	2
	Tele og IKT	1
Besøk	Aktivitet	14
	Handel	45
	Overnatting	1
	Servering	5
Regional	Bygg og anlegg	29
	Diverse	81
	Finans, eiendom, utleie	16
	Forr tjenesteyting	11
	Transport	63
	Utleie av arbeidskraft	31
Totalsum		448

Antall arbeidsplasser i de ulike bransjene som inngår under de ulike næringstypene i privat sektor i 2014 i Agdenes. Kilde: Telemarksforsking

Lokaliseringskvotient - forklaring

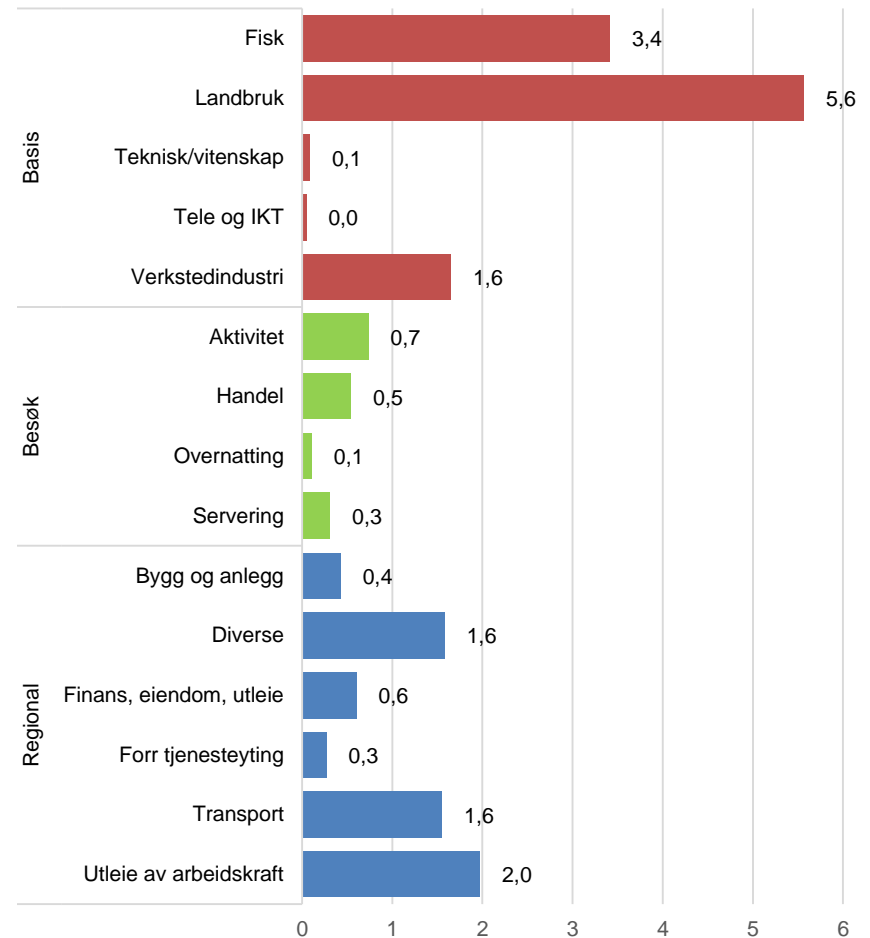
- Lokaliseringskvotienter sier noe om hvor store bransjene er i kommunen/på stedet relativt til resten av landet. Antall arbeidsplasser i bransjen er delt på totalt antall sysselsatte i kommunen. Denne andelen er delt på tilsvarende andel for landet. Når tallet er 1, er andelen den samme som for Norge. Det betyr at dersom andelen er lavere enn 1, er det en lavere andel som jobber i den bransjen sammenlignet med landet, og omvendt dersom tallet er høyere enn 1. Dersom tallet for eksempel er 2, er det dobbelt så mange som jobber i bransjen i den aktuelle kommunen enn landsgjennomsnittet.
- Figuren til høyre viser Norges vekst på landsbasis fra 2001 til 2014. Det gir et bilde av hvilke bransjer som er i vekst, og hvilke som er i nedgang.
- Bransjene som har hatt størst vekst siden 2001, er olje og gass, olje- og gassutvinning, teknisk/vitenskap, lokale næringer, bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting og utleie av arbeidsplass.
- Det har vært størst nedgang i anna industri, fisk, landbruk, næringsmidler, prosessindustri og transport.
- Lokaliseringskvotienten på neste side viser arbeidsplasser i Agdenes i 2014 relativt til landsgjennomsnittet i 2014.

Arbeidsplassvekst i de ulike bransjene i Norge i perioden 2001 - 2014. I prosent. Kilde: Telemarksforsking

Lokaliseringskvotient - Agdenes

- Agdenes har 3,4 ganger så mange sysselsatte innenfor fisk og 5,6 ganger så mange innenfor landbruk som landssnittet. Også verkstedindustrien sysselsetter relativt flere enn på landsbasis. Som vi så på side 22, så er 17 arbeidsplasser tilknyttet fiske. Grunnen til at dette gir store utslag for Agdenes er at denne næringen relativt sett er liten på landsbasis. Det samme gjelder landbruk.
- I besøksnæringene er det ingen av disse som sysselsetter relativt flere i Agdenes enn på landsbasis.
- Innenfor de regionale næringene sysselsetter diverse, transport og utleie av arbeidskraft relativt flere i Agdenes enn på landsbasis.
- Agdenes har hatt arbeidsplassnedgang siden 2004, og har relativt flere arbeidsplasser i bransjer som har hatt arbeidsplassnedgang eller liten vekst siden 2000. Unntaket er bransjene diverse og utleie av arbeidsplasser under regionale næringer. Vi så på side 22 at i 2014 utgjorde disse til sammen 112 arbeidsplasser. Vår vurdering er allikevel at Agdenes har «ugunstig» næringsstruktur for arbeidsplassvekst.

Lokaliseringskvotient for Agdenes, 2014.

Sårbarhetsindikator

- Telemarksforskning har utviklet en indeks som sier noe om hvor sårbart næringslivet i kommunen er. Jo høyere verdi, jo større sårbarhet. Den høyeste verdien målt i Norge er 74,9. Denne sårbarheten består av tre indikatorer:
 - Hjørnesteinsfaktor
 - Bransjespesialisering
 - Arbeidsmarkedsintegrasjon
- Sårbarheten til kommunen er basert på 2011-tall. Agdenes får en sårbarhetsindikator på 26,6. Vi får oppgitt gjennom intervjuene at Agdenes har noen større bedrifter som er viktige for sysselsettingen, som Storvask AS og Elpro Solutions AS.
- Ved sammenligning med nabokommunene til Agdenes får Orkdal en sårbarhetsindikator på 9,0, Ørland på 9,6, Rissa på 25,3 og Snillfjord på 33,5.

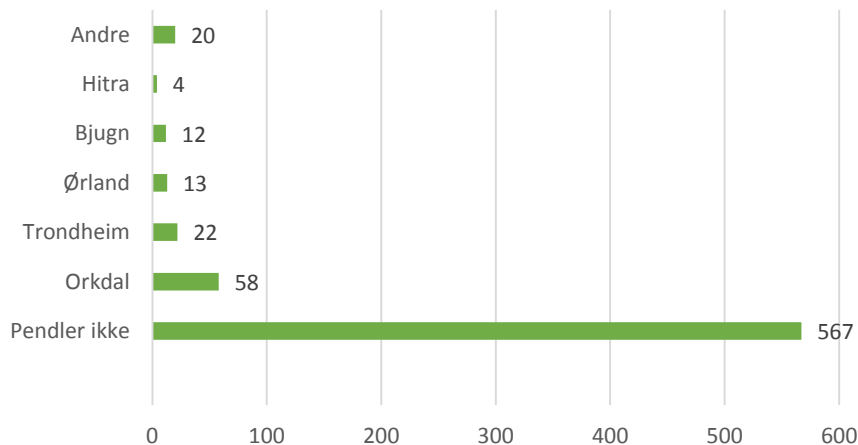

Pendling og avstander

Innpendling

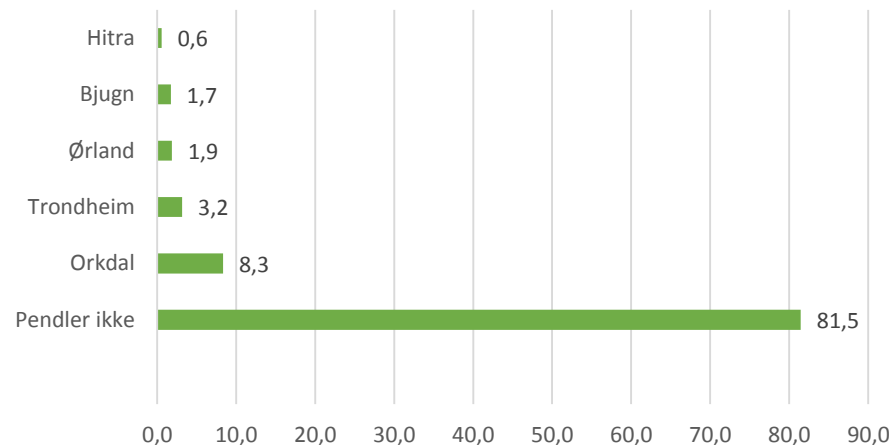
- Figurene under viser innpendling til Agdenes kommune i absolutte tall og prosent.
- Det er totalt 696 arbeidsplasser i Agdenes per 4. kvartal 2014. 567 av disse arbeidsplassene (81,5 prosent) er besatt av personer som bor i kommunen. Innpendlingen utgjør dermed litt under 20 prosent.
- Det er totalt 129 innpendlere til kommunen. Av disse er det Orkdal med sine 58 innpendlere som utgjør størsteparten. Pendlerne fra Orkdal utgjør 8,3 prosent av de sysselsatte i kommunen. Pendlerne fra Trondheim utgjør 3,2 prosent av de sysselsatte.

Absolutte tall

Innpendling til Agdenes kommune i absolutte tall. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

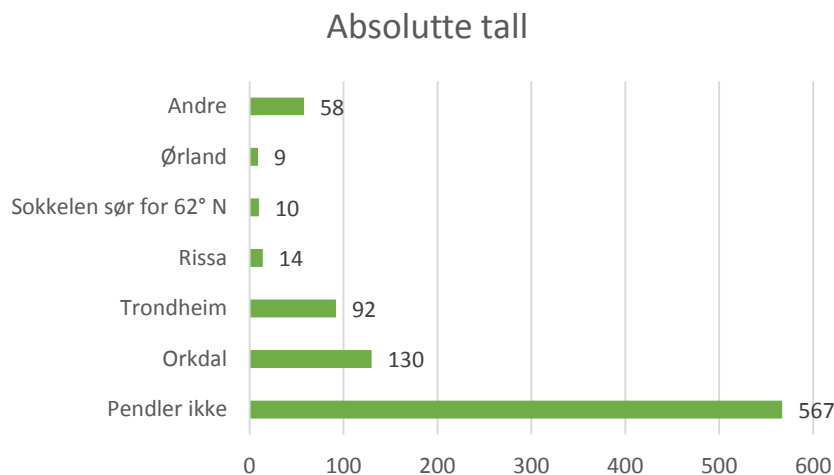
Prosent

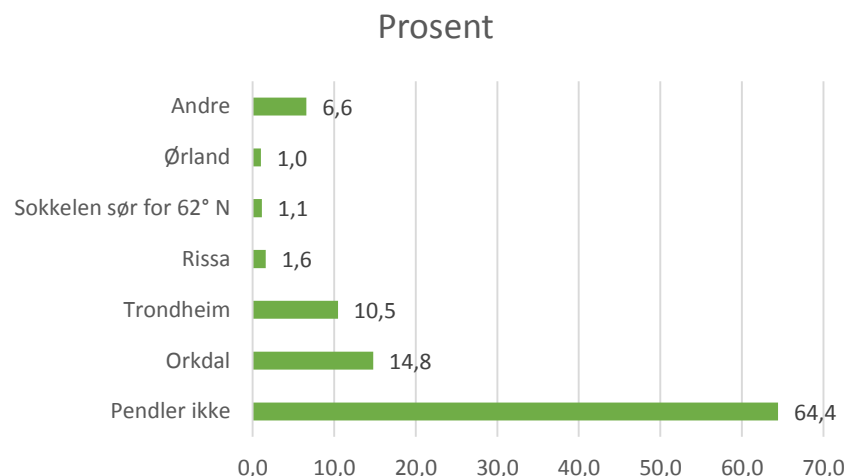
Innpendling til Agdenes kommune i prosent. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

Utpendling

- Figurene under viser utpendling fra Agdenes til andre kommuner i absolutte tall og i prosent.
- Som vi så på forrige side, så bor og arbeider det 567 personer i Agdenes. Dette utgjør 64,4 prosent av de som er sysselsatt i kommunen.
- Det er 130 innbyggere som pendler til Orkdal, noe som utgjør 14,8 prosent. Det er også 92 innbyggere som pendler til Trondheim. Dette utgjør 10,5 prosent. Agdenes tilhører bo- og arbeidsmarkedsregion Orkdal.

Utpendling fra Agdenes kommune i absolutte tall. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

Utpendling fra Agdenes kommune i prosent. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

Reiseavstander

- 45 minutter er definert som en grense for akseptabel pendlingsavstand. Det er ikke slik at alle innbyggerne i en kommune skal bo innenfor 45 minutter til kommunesenteret. Det er mange innbyggere i Norge i dag som har lengre reisevei enn dette. Men et kommunesenter har ofte en del arbeidsplasser, og pendlingsavstand kan gi indikasjon på om størsteparten av innbyggerne i kommunen har tilgang til disse arbeidsplassene.
- Gjennomsnittlig reiseavstand til administrasjonssenteret i Selbekken er på 8 minutter (Kostra 2014), noe som er over landssnittet på 7,4 minutter.
- Matrisen nedenfor viser også avstandene internt i kommunen. Alle de øvrige stedene er godt innenfor akseptabel pendlingsavstand fra kommunesenteret Selbekken. Dersom en ser på reiseavstanden ut til Leksa er den høyere, ca. 80 minutter inkludert fergetiden. Da er det ikke tatt hensyn til ventetid på ferge.

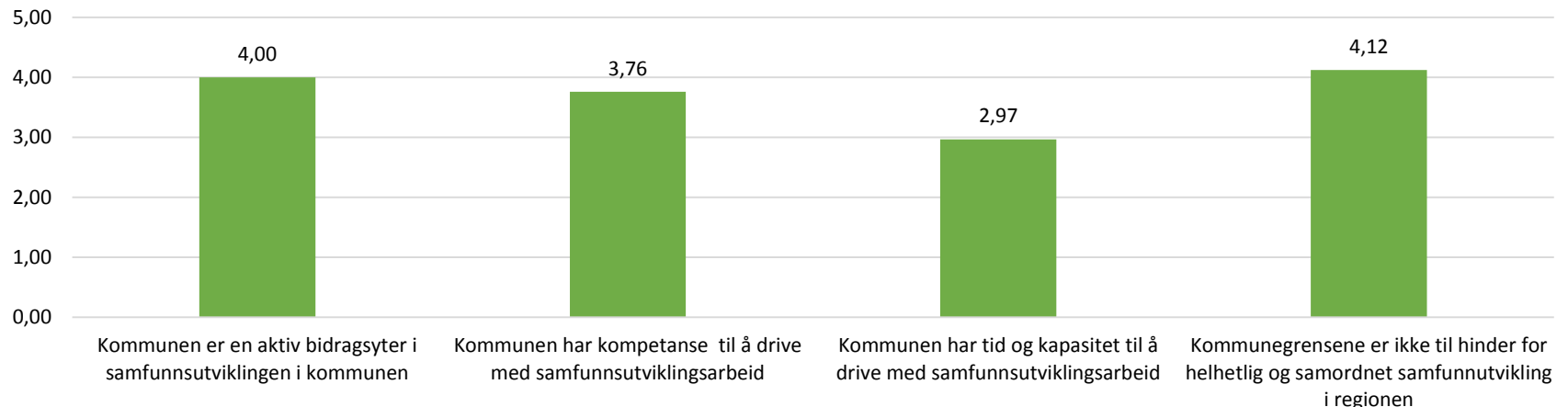
	Selbekken	Ingdalen	Lensvik	Selva	Vassbygda
Selbekken		10	3	17	23
Ingdalen	10		11	24	31
Lensvik	3	11		14	21
Selva	17	24	14		6
Vassbygda	23	31	21	6	

Reiseavstander i minutter mellom ulike steder i Agdenes kommune. Kilde: Google Maps

Kapasitet, kompetanse og samarbeid om samfunnsutvikling

Tilbakemelding fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om arbeidet med samfunnsutvikling i kommunen. Figuren under viser svarene oppsummert ved gjennomsnitt. Et snitt over 3,5 viser enighet til påstanden, mens et snitt under 3,5 indikerer at en er uenig i påstanden.
- Respondentene er enige i at kommunen er en aktiv bidragsyter innen samfunnsutviklingen, og de føler heller ikke at kommunegrensene er et hinder for samfunnsutviklingen i regionen.
- Til at kommunen har kompetanse til å drive med samfunnsutviklingsarbeid er respondentene svakt positive, men respondentene stiller seg negative til at kommunen har tid og kapasitet til å drive med samfunnsutviklingsarbeid. Dette gjenspeiler også inntrykkene vi fikk gjennom intervjuene i kommunen.

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «kommunen er en aktiv bidragsyter i samfunnsutviklingen i kommunen», «kommunen har kompetanse til å drive med samfunnsutviklingsarbeid», «kommunen har tid og kapasitet til å drive med samfunnsutviklingsarbeid» og «kommunegrensene er ikke til hinder for helhetlig og samordnet samfunnsutvikling i regionen» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

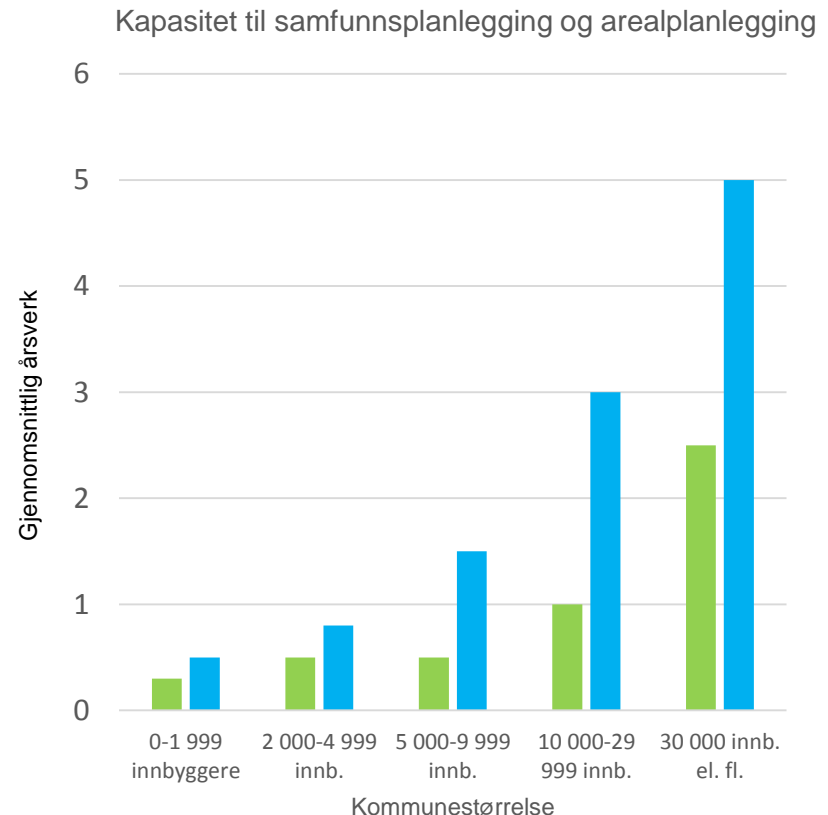
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse

Resultat fra *NIVI Rapport 2014:1 Kartlegging av plankapasitet og plankompetanse i kommunene*, sier noe om landets kommuner sin kapasitet og kompetanse til å ivareta planlegging etter krav i plan- og bygningsloven. Figuren til venstre viser hvor mange årsverk kommuner av ulik størrelse i snitt har til samfunnsplanlegging (grønn søyle) og arealplanlegging (blå søyle).

Kapasitet er definert som «*kommunenes evne til å ivareta alle oppgaver og den saksmengden kommunene står overfor*». 61 % av kommunene har 0,5 årsverk eller mindre til samfunnsplanlegging og 32 % av kommunene har 0,5 årsverk eller mindre arealplanlegging. Et fagmiljø kan per definisjon minimum bestå av 2 personer, og det betyr at kun 28 % av kommunene har fagmiljø til å ivareta arealplanlegging og kun 6 % av kommunene har fagmiljø til å ivareta samfunnsplanlegging. Jo mindre kommunestørrelsene er, jo høyere er opplevelsen av manglende kapasitet på planområdet.

Kompetanse er definert som «*tilgang til personale med nødvendig formalkompetanse og/eller realkompetanse innenfor planlegging*». 82 % av kommunene mener de i stor grad har nødvendig fagkompetanse til å ivareta oppgavene innenfor arealplanlegging og 68 % av kommunene mener de i stor grad har nødvendig fagkompetanse til å ivareta oppgavene innenfor samfunnsplanlegging. Utdanningsbakgrunnen blant samfunns- og arealplanleggere i kommunene er variert, og et fellestrekk synes å være utfordringer i rekruttering av sivilingeniører, arkitekter og arealplanleggere.

Det ser ut til at landets kommuner gjennomgående har bedre kompetanse enn kapasitet. Men i små fagmiljø, eller der fagmiljø ikke eksisterer, kan det være svært utfordrende å opprettholde og utvikle fagkompetanse.

Grønn søyle viser samfunnsplanlegging og blå søyle viser arealplanlegging. Diagram basert på tabell 3.2 NIVI Rapport 2014:1.

Kapasitet og kompetanse i Agdenes

- På forrige side så vi at på landsbasis oppgir kommuner på størrelse med Agdenes (0 – 1 999 innbyggere) at de i snitt har ca. 0,25 årsverk til samfunnsplanlegging og 0,50 årsverk til arealplanlegging.
- Vi får oppgitt fra Agdenes kommune at en har til sammen 1,5 årsverk til samfunns- og arealplanlegging. Altså over landssnittet for kommunegruppen.
- Plan og bygningsloven setter rammene for samfunns- og arealplanleggingen i kommunene. Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel og arealdel (§ 11-1). *Kommuneplanens samfunnsdel* tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som samfunn og som organisasjon og bør beskrive og vurdere alternative utviklingsstrategier. Handlingsdelen angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. *Kommuneplanens arealdel* er en overordnet plan som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og bruk av arealene i kommunen. Agdenes vedtok ny samfunnsdel av kommuneplanen i september 2015. Arealdelen er 13 år gammel per 2015 (Kilde: Kostra 2014). Alder på kommuneplanen kan gi en indikasjon på kapasiteten til å drive med planarbeid i kommunen.

Lokal og regional utvikling

- Regjeringen mener kommunereformen skal bidra til styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet knyttet til
 - arealbruk/planlegging
 - samfunnssikkerhet- og beredskap
 - transport
 - næring
 - miljø og klima
- Tabellen til høyre viser samarbeidene til Agdenes innenfor disse områdene. Som vi ser har Agdenes flere ulike samarbeid på noen av disse områdene.
- Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap inngår Agdenes sammen med alle kommunen i Sør-Trøndelag i felles 110-sentral. Ellers inngår Agdenes i et bompengeselskap under samferdsel.
- De mest omfattende samarbeidene har Agdenes på næring. Agdenes inngår blant annet i felles næringshage i Orkdalsregionen, og har et større samarbeid på renovasjon gjennom HAMOS forvaltning. Rosenvik AS er en attføringsbedrift.

Område	Samarbeid
Arealbruk/planlegging	
Samfunnssikkerhet og beredskap	<ul style="list-style-type: none">• 110- sentral Sør-Trøndelag
Transport	<ul style="list-style-type: none">• Bomvegselskapet E 39 Thamshavn - Øysand AS• Foservegene AS
Næring	<ul style="list-style-type: none">• HAMOS Forvaltning IKS• Næringshagen i Orkdalsregionen• Rosenvik AS• TrønderEnergi AS
Miljø og klima	<ul style="list-style-type: none">• Samarbeid vannprøver• IUA Sør-Trøndelag (interkommunalt utvalg for akutt forurensning)

Kilde: Agdenes kommunes nettside, NIVI 2013 og 2009, Arkivplan.no og spørreundersøkelsen

Samlet vurdering samfunnsutvikling

Vurderingssystem samfunnsutvikling (1)

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike kriteriene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys for å vurdere de ulike kriteriene og gi en samlet vurdering. Disse er , og .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering. Det er vist i tabellen under og på neste side.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune, har vi derfor tilpasset kriteriene noe. Kriteriet kommunesenter er tatt ut.
- Under tilstrekkelig kapasitet og kompetanse har vi sett på hva kommunene kan forvente seg framover; på funksjonelle samfunnsutviklingsområder har vi sett på tilhørighet til bo- og arbeidsmarkedsregioner og på avstand til kommunesenter har vi tatt utgangspunkt i avstand fra kommunesenteret til tettsteder og bygder med skole.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Under 5 000 innbyggere	0	
	5 000 – 14 999 innbyggere	10	
	Over 15 000 innbyggere	20	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Kommunen kan forvente dårligere kapasitet og kompetanse i framtiden	0	
	Kommunen kan forvente omtrent samme kapasitet og kompetanse i framtiden	10	
	Kommunen kan forvente bedre kapasitet og kompetanse i framtiden	20	

Vurderingssystem samfunnsutvikling (2)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Tilhører et annet bo- og arbeidsmarkedsområde, og har over 25 prosent utpendling/innpendling til en eller flere andre kommuner	0	
	Eget BA-områder/tilhører et annet BA-område, med har under 25 prosent utpendling/innpendling til en eller flere andre kommuner.	10	
	Eget bo- og arbeidsmarkedsområde.	20	
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Kommunen har i dag lite samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	0	
	Kommunen har i dag noe samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	5	
	Kommunen har i dag mye samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	10	
Avstand til kommunesenter	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er over 60 minutter.	0	
	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er mellom 45 og 60 minutter.	10	
	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er over 45 minutter.	20	
Næringsstruktur	Kommunen har en lite variert næringsstruktur, og overvekt av arbeidsplasser i nedgangsbransjer.	0	
	Kommunen har en variert næringsstruktur, men en del arbeidsplasser i nedgangsbransjer.	5	
	Kommunen har en variert næringsstruktur med arbeidsplasser i både basis-, besøk- og regionale næringer, og en overvekt av arbeidsplasser i vekstbransjer.	10	

Vurdering samfunnsutvikling - Agdenes som egen kommune

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Agdenes hadde 1 745 innbygger per 2. kvartal 2015. Dette er betydelig under 15 000 innbyggere.	0/20	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Agdenes noe kapasitet på områdene som går på samfunnsutvikling. Kommunen forventer en liten nedgang i folketallet fram mot 2040, og men forventes å være under 2 000 innbyggere også da. Vi kan dermed ikke se at kommunen kan forvente noe spesiell endring på dette område framover.	10/20	
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Agdenes er en del av BA-region Orkdal, og det er 14,8 prosent av de sysselsatte som pendler dit. 64,4 prosent av de sysselsatte arbeider i egen kommune.	10/20	
Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling	Agdenes har i dag noe samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	5/10	
Avstand til kommunesenter	Avstandene innad i kommunen er innenfor akseptabel pendlingsavstand.	20/20	
Næringsstruktur	Agdenes har hatt en nedgang i arbeidsplasser innenfor privat sektor. Agdenes har en næringsstruktur hvor mange arbeidsplasser er i bransjer som har hatt arbeidsplassnedgang.	0/10	
Samlet vurdering samfunnsutvikling	Samlet får «Agdenes som egen kommune» en score på 45 av 100 poeng på samfunnsutvikling.	45/100	

Økonomi

Mål ved reformen og ekspertutvalget

- Et av målene ved kommunereformen er bærekraftige og økonomisk robuste kommuner. Regjeringen peker på at større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer (kommunereform.no).
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver. Ekspertutvalget hadde altså ikke økonomi som et eget område, men det er to kriterier under tjenesteyting som er relevant for økonomi, og som vi også ser på i denne delen av rapporten:
 - Økonomisk soliditet
 - Effektiv tjenesteproduksjon

Vurderingskriterier økonomi

- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av økonomi. En nærmere beskrivelse av kriteriene finner du under samlet vurdering økonomi.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Netto driftsresultat	Vi har sett på Agdenes sitt driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.	0-10
Disposisjonsfond	Vi har sett på nivå på disponibelt disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.	0-10
Korrigerte frie inntekter	Vi har sett på dagens inntektsnivå målt ved korrigerte frie inntekter.	0-40
Effektiviseringsgevinster på administrasjon	Vi har sett på potensial for effektivisering på administrasjon vurdert mot kommuner på samme størrelse i samme fylke.	0-10
Effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon	Vi har med utgangspunkt i utgiftsbehovet til kommunen sett på om det er rom for effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene.	0-10
Forventet endring i demografikostnader	Vi har sett på om forventet endring i befolknings-sammensetningen vil gi endringer i demografikostnader.	0-10

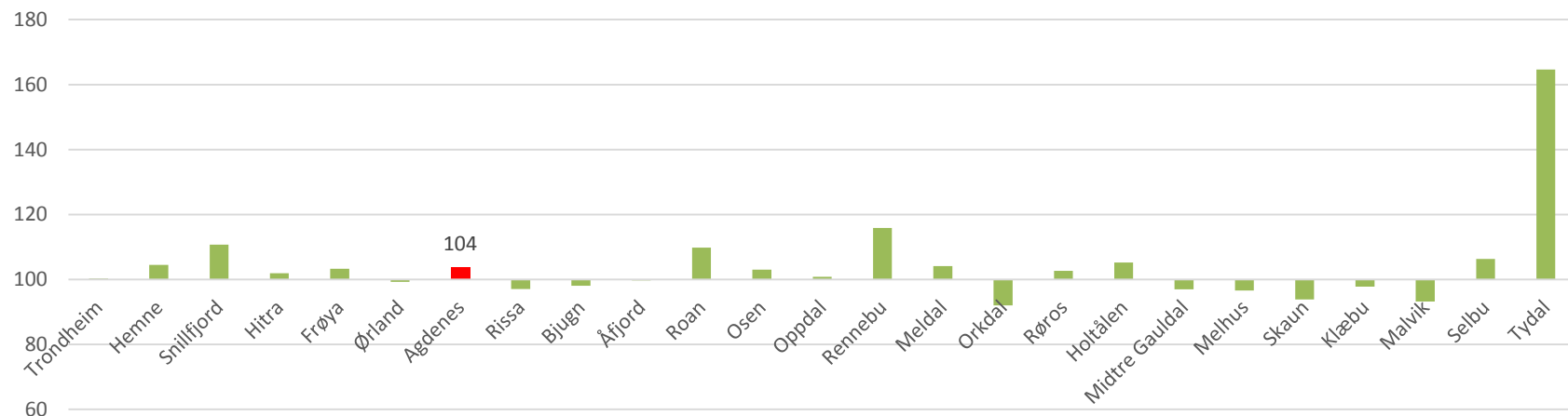
Inntekter og økonomiske nøkkeltall

Korrigerede frie inntekter

– en indikator som viser kommunens reelle inntektsnivå

- Agdenes kommune hadde utgiftskorrigerede frie inntekter (inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter) på 104 prosent av landsgjennomsnittet i 2014. Det betyr at inntektsnivået er over landsgjennomsnittet.
- Korrigerede frie inntekter viser nivået på de frie inntektene justert for variasjon i utgiftsbehov. Indikatoren viser dermed inntekts- og utgiftssiden samlet.
 - Det er først og fremst variasjoner i omfanget av regionalpolitiske overføringer, skjønnskudd og skatteinntekt som forklarer variasjoner i utgiftskorrigerede inntekter mellom kommunene. Dessuten bør det nevnes at frie inntekter ikke omfatter for eksempel utbytteinntekter og annen finansavkastning.

Korrigerede frie inntekter, inkl. e-skatt og konsesjonskraftsinntekter, 2014

Frie inntekter

- Tabellen under viser frie inntekter i kroner per innbygger for Agdenes, sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 4) og landet for 2012 – 2014. Agdenes sitt inntektsnivå var i 2012 omtrent likt med KOSTRA-gruppe 4, men i 2013 og 2014 er nivået under KOSTRA-gruppe 4. Sammenlignet med landssnittet er Agdenes over dette.
 - Kommunenes frie inntekter består av rammetilskudd og skatt, og utgjør om lag 80 prosent av de samlede inntektene.
- Agdenes er i KOSTRA-gruppe 4. Denne gruppen består av små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger og lave frie disponible inntekter.

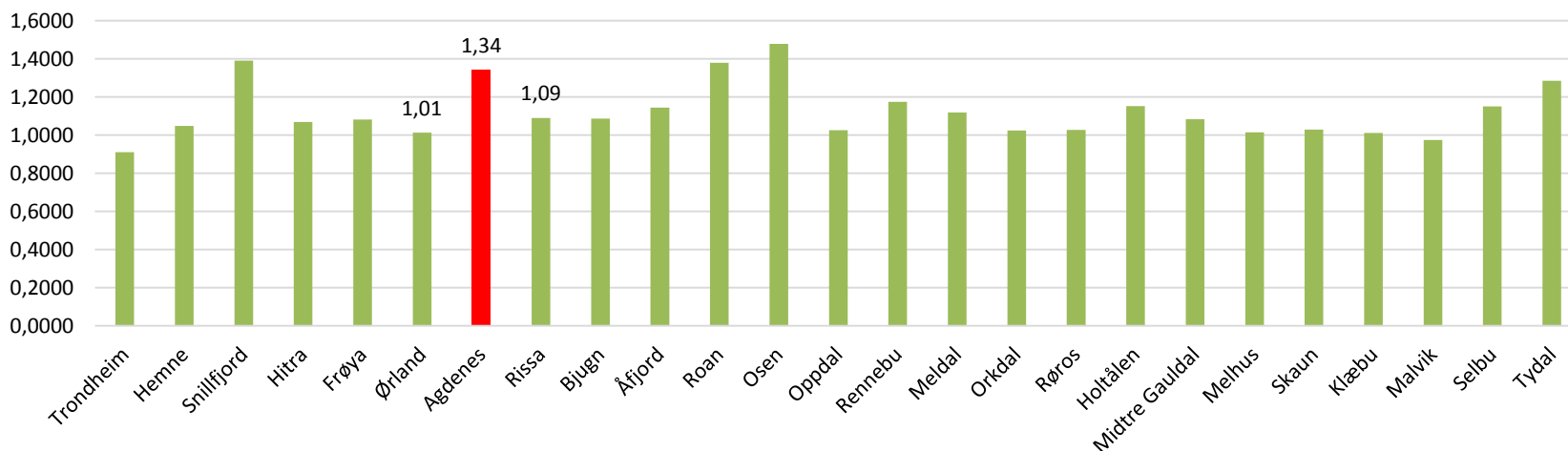
	2012	2013	2014
Agdenes	62 936	64 900	64 868
KOSTRA-gruppe 4	62 332	66 626	68 558
Hele landet	46 506	48 203	49 371

Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern 2012 – 2014. Kilde: Kostra

Beregnet utgiftsbehov

- Indeks for beregnet utgiftsbehov viser hvor «tung» eller «lett» en kommune er å drive, sammenlignet med det som er gjennomsnittet for alle landets kommuner. Dette vil blant annet avhenge av alderssammensetning, avstander osv.
- I 2014 fikk Agdenes beregnet et høyere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet, dvs. en indeks på over 1,0. Med en indeks på 1,34 er Agdenes ca. 34 prosent «dyrere» kommune å drive enn en kommune på landsgjennomsnittet.

Utgiftsbehovindeks 2014

Finansielle nøkkeltall

- Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at netto driftsresultat for kommunesektoren over tid bør være minst 1,75 prosent av driftsinntektene (3 prosent før 2014). Det vil sikre økonomisk balanse.
- Et netto driftsresultat på dette nivået for kommunesektoren som helhet vil innebære at kommunene bygger opp en "buffer" mot uforutsette økte utgifter eller reduserte inntekter. God økonomistyring tilsier at kommunene budsjetterer med en slik buffer. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter var 5,4 prosent i Agdenes i 2014.
- Når det gjelder disposisjonsfond, så utgjør dette 26 prosent av brutto driftsinntekter i 2014. Disposisjonsfondet i prosent av brutto driftsinntekter er større enn både i KOSTRA- gruppe 4, Sør- Trøndelag fylkeskommune og landet forøvrig.
- Ved at kommunen har en god buffer fra disposisjonsfondet gjør at kommunen kan ta midler fra fondet fremfor å ta opp nye lån, dersom det trengs nye investeringer. Høy lånegjeld medfører finanskostnader som renter og avdrag, som igjen går ut over hvor mye midler som er til drift av kommunen.
- I Agdenes er disposisjonsfondene høyere enn de andre sammenligningsgruppene, og lånegjelden er samtidig lavere enn sammenligningsgruppene. Dette gjør at Agdenes står mer stødig når det gjelder å håndtere fremtidige utfordringer og investeringer.

Netto driftsresultat 2012-2014

	2012	2013	2014
Agdenes	5,8	9,2	5,4
Kostragruppe 4	3,2	4,3	3,1
Sør-Trøndelag	4,6	4,0	0,9
Hele landet	3,2	2,8	1,3

Disposisjonsfond 2012-2014

	2012	2013	2014
Agdenes	23,9	22,8	26,0
Kostragruppe 4	4,8	13,7	14,3
Sør-Trøndelag	4,9	5,0	5,0
Hele landet	5,9	6,2	6,3

Netto lånegjeld 2012-2014

	2012	2013	2014
Agdenes	29,7	21,7	28,6
Kostragruppe 4	39,5	54,5	57,9
Sør-Trøndelag	85,9	87,2	90,5
Hele landet	68,7	71,2	74,0

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern. 2012-2014. Kilde: Kostra.

Økonomiske virkemidler i kommunereformen

Økonomiske virkemidler kommunereformen

- Regjeringen vil benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslåing i reformperioden.
 - Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell basert på antall innbyggere og antall kommuner som inngår i sammenslåing.
 - Kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune.
 - For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger, er det innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre at kommuner ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av en sammenslåing. Inndelingstilskuddet *kompenserer* for bortfall av basistilskuddet (basistillegget) og en eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd. Inndelingstilskuddet varer over en 20-årsperiode, der det etter de 15 første årene skjer en gradvis nedtrapping. Etter 20 år er så rammetilskuddet nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt.
- Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 01.01.2018. Det betyr at dersom en kommune velger å stå alene, velger man samtidig å si nei til de økonomiske virkemidlene i kommunereformen. Dersom en går inn for sammenslåing på et senere tidspunkt, kan de økonomiske rammebetingelsene være endret.
- I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2016, så har også et flertall i kommunal- og forvaltningskomiteen bestående av FrP, H, V og KrF innstilt på at det skal settes av 50 millioner til samferdselsprosjekter i kommuner som slår seg sammen. Kommuner som slår seg sammen skal kunne søke støtte til toppfinansiering av veier, kollektivtransport og bredbåndsutbygging. De varsler også at beløpet kan bli økt i revidert nasjonalbudsjett i mai 2016.* Kommunal- og forvaltningskomiteens budsjettansvarsområder behandles i Stortinget 12. desember 2015. Flertallet er også innstilt på å be regjeringen om å vurdere nærmere om veksttilskuddet skal kompenseres i inndelingstilskuddet for vekstkommuner som slår seg sammen med kommuner som ikke vokser.
- Vi har på neste side synliggjort nivået på engangskostnader, reformstøtte og inndelingstilskudd i strukturalternativer Agdenes inngår i.

*<http://kommunal-rapport.no/kommunestruktur/2015/12/vil-sette-fart-pa-reforminnspurten>

Økonomiske virkemidler – alternativer med Agdenes

- Agdenes har inngått i en utredning av sammenslåing med Meldal, Orkdal, Rindal, Skaun og Snillfjord. Tabellen under viser beregninger for økonomiske virkemidler for dette alternativet, samt et alternativ med Meldal, Orkdal, Agdenes og Snillfjord og et alternativ med Meldal, Orkdal og Agdenes.
- Ordningen med engangskostnader er ment å dekke kostnadene ved sammenslåingen, mens inndelingstilskuddet er et tilskudd for å sikre at kommunene opprettholder inntektsnivået de første 15 årene etter sammenslåing. Slik sett er i utgangspunktet disse midlene som vil være «bundet» opp.
- Reformstøtten er det ikke knyttet betingelser til, og disse midlene kan brukes til det en ny kommune måtte prioritere.
- Dersom Agdenes velger å bestå som egen kommune sier kommunen samtidig nei til disse virkemidlene. Dette synliggjør vi i rapporten uten at vi har brukt dette som et eget kriterium i vurderingen av økonomi.

Alt.	Kommuner	Innbyggertall (01.01.2015)	Engangskostnader	Reformstøtte	Inndelingstilskudd
1	Agdenes, Meldal, Orkdal, Rindal, Skaun og Snillfjord	28147	55 000	20 000	73 710
2	Agdenes, Meldal, Orkdal og Snillfjord	18441	40 000	20 000	39 773
3	Agdenes, Meldal og Orkdal	40997	30 000	20 000	25 537

Beregnete engangskostnader, reformstøtte og inndelingstilskudd for ulike strukturalternativ for Agdenes. Alle tall i 1000 kroner.

Endringer i inntektssystemet

- Regjeringen legger opp til en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i løpet av perioden. Gjennomgangen vil sees i sammenheng med kommunereformen.
 - Det vil bli gitt en vurdering av smådriftsulemper, og hvorvidt kommunestørrelse kan ses på som en ufrivillig eller frivillig kostnad for kommunene.
 - Utforming og omfang av regionalpolitiske tilskudd vil bli vurdert (Nord-Norge- og Namdalstilskudd, småkommunetilskudd, distriktstilskudd Sør-Norge og storbytilskudd).
 - Regjeringen ønsker at kommunene skal beholde mer av skatteinntektene enn i dag. Det betyr at skatteelementene i inntektssystemet og systemet for inntektsutjevning vurderes.
- I et brev til alle nye folkevalgte i kommunene datert 28.10.15 skriver Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner følgende: *Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i løpet av året sende ut et høringsforslag om nytt inntektssystem for kommunene. I dette arbeidet vil regjeringen legge vekt på at kommunene skal kunne videreutvikle velferdstilbudet i tråd med befolkningsendringene. Et nytt inntektssystem må fortsatt ta hensyn til at Norge har spredt bosetting. Regjeringen vil imidlertid vurdere endringer som innebærer at inntektssystemet ikke i samme grad som i dag kompensere for at små kommuner frivillig velger å stå alene. Nytt inntektssystem vil tre i kraft fra 2017.*
- Siden denne rapporten er utarbeidet før forslag til endringer i inntektssystemet er kjent, har vi ikke kunnet ta hensyn til disse i vurderingene.

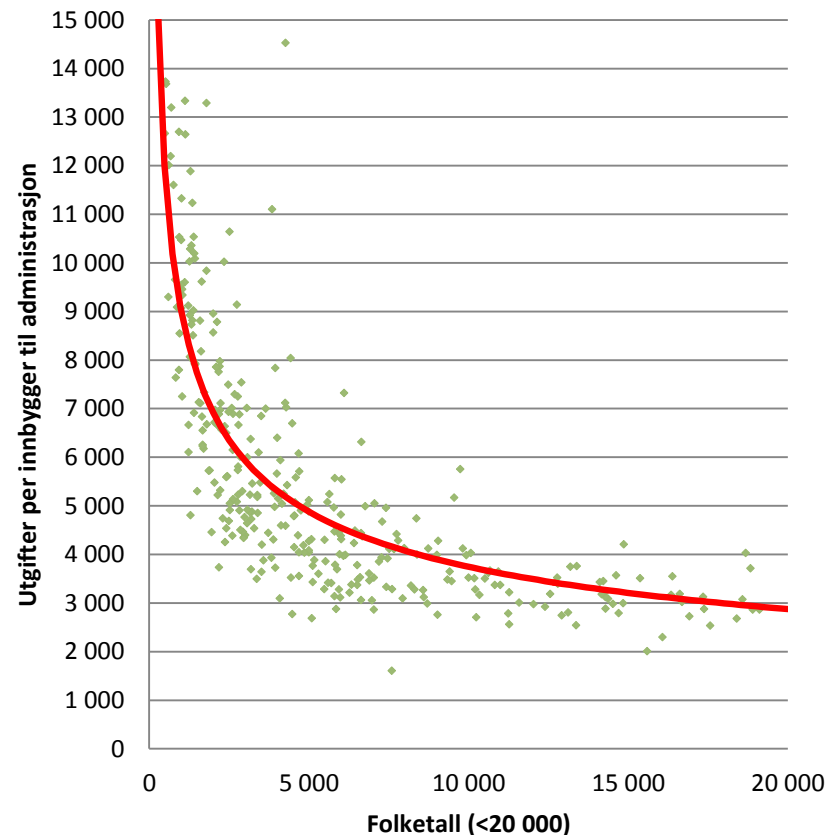
Effektiviseringsmuligheter

Effektiviseringsmuligheter som egen kommune

- Når vi vurderer kommunesammenslåingsalternativer blir alternativene «premiert» for mulighetene for effektiviseringsgevinster på administrasjon og tjenesteområdene. Det henger sammen med behovet for effektivisering, siden det langsiktige inntektsnivået med dagens inntektssystem for kommunene sannsynligvis vil være lavere 15-20 år etter sammenslåingen, når inndelingstilskuddet trappes ned. Denne antagelsen er selvsagt gitt dagens inntektssystem.
- Når vi vurderer kommuner alene er det ikke like hensiktsmessig å bruke den samme vurderingen, men heller snu om og gi høy score dersom kommunen driver effektivt og godt i dag.
- Vi har forståelse for et synspunkt om at det vil være positivt om en kommune har «noe å gå på» dersom den blir stående alene, og det kommer endringer i inntektssystemet. Vi har derimot ikke kunne ta hensyn til potensielle endringer i inntektssystemet når det foreløpig ikke er kjent hvordan disse blir.

Effektiviseringsgevinster på administrasjon

- Figuren til høyre viser sammenhengen mellom folketall og utgifter per innbygger til administrasjon. De minste kommunene har klart høyere utgifter pr. innbygger.
- Vår definisjon av «administrasjonsutgifter» i denne analysen er netto driftsutgifter på følgende KOSTRA-funksjoner:
 - 100 Politisk styring
 - 110 Kontroll og revisjon
 - 120 Administrasjon
 - 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen
 - 130 Administrasjonslokaler.

Sammenhengen mellom administrasjonsutgifter og innbyggertall 2013.
Kilde: KOSTRA

Effektiviseringsmuligheter administrasjon

- Tabellen til høyre viser administrasjonsutgifter per innbygger og i hele 1000-kroner for Agdenes og 3 kommuner på lignede størrelser i Sør-Trøndelag. Agdenes har større utgifter enn Holtålen, omtrent samme som Rennebu og mindre mindre enn Osen.
- Sammenlignet med KOSTRA-gruppe 4 er det relativt likt, mens mot landssnittet har Agdenes mye større utgifter til administrasjon målt per innbygger.
- Det er Holtålen som er nærmest i innbyggertall og vi sammenligner derfor med dem. Dersom Agdenes driver like effektivt som Holtålen vil kommunen kunne spare 1,7 millioner.
- Etter våre beregninger har dermed Agdenes et effektiviseringspotensial tilsvarende 1,1 prosent av brutto driftsinntekter.

	Innbyggere (1.1.2015)	Netto driftsutgifter per innbygger	Netto driftsutgifter i 1000 2014 kr.
Agdenes	1 770	9 494	16 804
Osen	1 010	10 220	10 322
Holtålen	2 014	8 518	17 155
Rennebu	2 567	9 548	24 510
KOSTRA-gruppe 4		9 302	-
Landsgjennomsnittet		4004	-
Effektiviseringsgevinst tilsvarende:			
Osen			-1 285
Holtålen			1 728
KOSTRA- gruppe 4			340
Landsgjennomsnittet			9 717

Netto driftsutgifter i kr per innbygger og mulig effektiviseringspotensiale på administrasjon 2014. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforsking

Tjenesteområdene - status

- Mange kommuner har et effektiviseringspotensial – uavhengig av diskusjonen rundt kommunesammenslåing. Vi har sett på potensialet for effektivisering på tjenesteområdene i Agdenes kommune, uten at det må sees som noen fasit. Det er viktig å understreke at dette er en overordnet analyse, og i mange kommuner er det ikke realistisk eller ønskelig å ta ut hele gevinsten som beregnes.
- Tabellen til høyre viser netto driftsutgifter i kroner per innbygger i målgruppen innenfor ulike områder i 2014-tall. Målgruppen betyr innbyggere som tjenesten i hovedsak er rettet inn mot.
- Tabellen viser Agdenes sammenlignet med KOSTRA-gruppe 4 og landsgjennomsnittet.
- Som vi ser i tabellen bruker Agdenes mindre netto driftsutgifter målt per innbygger enn både KOSTRA-gruppe 4 og landssnittet på barnehage, barnevern, sosialtjeneste, pleie og omsorg og kultur. På grunnskole, kommunehelse og samferdsel bruker de mindre enn KOSTRA-gruppa, men mer enn landssnittet. Spesielt på skole bruker Agdenes ganske mye mer enn landssnittet.
- Agdenes bruker mer enn både KOSTRA-gruppa og landssnittet på brann/ulykkesvern, fysisk planlegging og kirke.

	Agdenes	KOSTRA-gruppe 4	Hele landet
Barnehage (1-5 år)	120 162	133 433	129 446
Grunnskole (6-15 år)	126 432	132 915	100 998
Barnevern (0-17 år)	6 068	6 117	8 014
Sosialtjeneste (20-66 år)	1 176	1 698	3 504
Pleie og omsorg (67 år+)	108 062	126 337	114 993
Kommunehelse	2 618	3 825	2 285
Brann/Ulykkesvern	1 351	1 173	731
Fysisk planlegging	1 008	923	617
Samferdsel	1 715	1 783	733
Kirke	1 144	1 102	539
Kultur	1 937	2 281	2 009

Netto driftsutgifter i kr per innbygger (i målgruppen) på utvalgte tjenesteområder 2014. Kilde: KOSTRA (konsern)

Effektiviseringsmuligheter tjenesteområdene

- Tabellen til høyre viser mulig innsparingspotensial for Agdenes dersom utgiftene per innbygger legges på det som er dagens nivå for landsgjennomsnittet. I vurderingen av det samlede utgiftsnivået for alle tjenesteområdene har vi også tatt høyde for kommunenes samlede utgiftsbehov – for på den måten å gi et fullstendig bilde av om kommunen ligger høyere eller lavere på samlet ressursbruk enn hva utgiftsutjevningen over inntektssystemet skulle tilsi.
- Dersom netto driftsutgifter for de aktuelle tjenesteområdene blir harmonisert til et nivå for gjennomsnittskommunen, ser vi at Agdenes har et merforbruk på 3,7 millioner. Når vi tar hensyn til at Agdenes er en dyrere kommune å drive, så reduseres dette merforbruket til 2,8 millioner.
- Et innsparingspotensial på 2,8 millioner utgjør 1,7 % av brutto driftsinntekter.

	Agdenes
Barnehage (1-5 år)	-0,7
Grunnskole (6-15 år)	4,8
Barnevern (0-17 år)	-0,6
Sosialtjeneste (20-66 år)	-2,3
Pleie og omsorg (67 år +)	-2,6
Kommunehelse	0,6
Brann/ulykkesvern	1,1
Fysisk planlegging	0,7
Samferdsel	1,7
Kirke	1,1
Kultur	-0,1
Sum	3,7
Behovsjustering (-)	0,9
Sum etter justering	2,8

Innsparingspotensial i mill. kr på utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2014 i Agdenes kommune. Behovsjustert. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforsking.

Demografiske endringer

Demografi og kommuneøkonomi

- Kommunene har ansvaret for blant annet barnehage, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene i stor grad påvirkes av den demografiske utviklingen.
- Innbyggertallsutvikling og alderssammensetning har stor betydning for nivået på de statlige rammeoverføringene. Meningen er at rammetilskuddet skal reflektere at de ulike aldersgruppene ikke koster kommunekassa det samme. Yrkesaktive menneske klarer seg i hovedsak selv, mens de yngste skal ha barnehage og skoleplass. De eldste gir kostnader på helse- og omsorgstjenestene.
- Samtidig er det ikke sikkert at en kommune får reduserte kostnader i tjenestetilbudet på grunn av demografiske endringer. For eksempel vil to færre elever i en skoleklasse gi mindre inntekter, men like fullt behov for å opprettholde skoleklassen. Kommunen vil da oppleve at det blir mindre penger til rådighet.

Demografiutvikling Agdenes kommune

- Tabellen øverst til høyre viser hvordan alderssammensetningen i Agdenes ser ut, sammenlignet med hele landet og Sør-Trøndelag. Som det kommer frem i tabellen er det generelt en mindre andel i aldersgruppen 0-66 år, men det er flere i gruppene over 67 år. Det er altså en høyere andel eldre i Agdenes enn både i Sør-Trøndelag og på landsbasis.
- I forbindelse med konsultasjonsmøtene mellom staten og kommunesektoren om kommende års statsbudsjett, legger teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) fram beregninger om hvordan den demografiske utviklingen antas å påvirke kommunesektorens utgifter. Anslagene er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen, og er et uttrykk for hva det vil koste kommunesektoren å bygge ut tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen.
- Med utgangspunkt i TBUs beregningsopplegg knyttet til den demografiske utviklingen, har vi beregnet framtidige «demografikostnader» for Agdenes fra 2016 – 2030 knyttet til ulike aldersgrupper. Dette ser vi i figuren til høyre.
- Som tabellen viser er det forventet en særlig endring i demografikostnadene blant de to yngste aldersgruppene, og samtidig en nedgang i den eldste aldersgruppen. Når vi trekker ut endringer knyttet til elever i videregående opplæring er forventet vekst i demografikostnader 8,6 millioner. Det utgjør 5,4 prosent av brutto driftsinntekter.

	0-5 år	6-15 år	16-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	0-66 år	Over 67 år
Agdenes	5,3	10,7	62,0	13,7	6,3	2,0	78,0	22,0
Sør-Trøndelag	7,3	11,6	67,6	9,4	3,3	0,8	86,5	13,5
Hele landet	7,2	12,0	66,7	9,7	3,4	0,8	86,0	14,0

Prosentandel av befolkningen i ulike aldersgrupper per 01.01.2015. Kilde: SSB

	0-5 år	6-15 år	16-18 år	19-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	Sum	Sum ekskl. 16-18 år
Agdenes	3,5	4,2	-4,8	0,1	2,2	1,9	-3,3	3,8	8,6

Forventet endring i demografikostnader i Agdenes fra 2016 - 2030. I hele millioner. Kilde: TBU/beregninger ved Telemarksforskning

Samlet vurdering økonomi

Vurderingssystem økonomi (1)

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike kriteriene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og gi en samlet vurdering. Disse er , og .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering. Det er vist i tabellen under og på neste side.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune, har vi derfor tilpasset kriteriene noe som redegjort for i innledningen til delkapittelet.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Netto driftsresultat	Negativt netto driftsresultat	0	
	Fra 0 – 1,75 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Over 1,75 prosent av brutto driftsinntekter	10	
Disposisjonsfond	Disposisjonsfond på under 2,5 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Disposisjonsfond på 2,6 – 7,5 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Disposisjonsfond på over 7,5 prosent av brutto driftsinntekter	10	

Vurderingssystem økonomi (2)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Frie inntekter	Korrigerte frie inntekter 96 eller lavere	0	
	Korrigerte frie inntekter 97 til 103	20	
	Korrigerte frie inntekter 104 eller høyere	40	
Effektiviseringsgevinster på administrasjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst høyere enn 1 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,1 – 0,99 prosent av brutto driftsinntekter	10	
	Ingen effektiviseringsgevinst	20	
Effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst høyere enn 3 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,1 – 2,99 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Ingen effektiviseringsgevinst	10	
Endring i demografikostnader	Nedgang i demografikostnader	0	
	Økning i demografikostnader på mellom null og ti prosent	5	
	Økning i demografikostnader på over ti prosent	10	

Vurdering økonomi – Agdenes som egen kommune

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Netto driftsresultat	Netto driftsresultat i Agdenes i 2014 på 5,4 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	
Disposisjonsfond	Disposisjonsfond i Agdenes utgjorde i 2014 26,0 prosent av brutto driftsinntekter.	10/10	
Frie inntekter	Agdenes hadde i 2014 korrigerede frie inntekter på 104 prosent av landssnittet.	40/40	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Beregningene i denne utredningen viser at Agdenes har et innsparingspotensial på administrasjon tilsvarende 1,1 % av brutto driftsinntekter.	0/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Beregningen i denne utredningen viser at Agdenes har et innsparingspotensial på tjenesteproduksjon tilsvarende 1,7 % av brutto driftsinntekter.	5/10	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Forventet økning i demografikostnader er på mellom null og ti prosent (5,4 prosent av brutto driftsinntekter 2014).	5/10	
Samlet vurdering økonomi	Samlet får «Agdenes som egen kommune» en score på 70 av 100 poeng på økonomi.	70/100	

Tjenesteyting

Kommunale tjenester

- Kommunene har ansvar for å levere et bredt spekter av velferdstjenester til innbyggerne. Tjenestene er ulike i karakter og i omfang. De største tjenesteområdene er skole, barnehage og helse og omsorg.
- Tabellen under viser en oversikt over store tjenesteområder i kommunene, og spesialiserte/små tjenesteområder. Denne oversikten er hentet fra rapport 1 fra regjeringens ekspertutvalg for kommunereformen.

Store tjenesteområder	Spesialiserte/små tjenesteområder
Fastlegeordningen	Spesialundervisning
Sykehjem og hjemmetjenester	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
Helsestasjon	Barnevern
Grunnskole	Brann- og eksplosjonsvern
Skolefritidsordninger	Renovasjon
Barnehage	Rusarbeid og psykisk helsearbeid
Sosiale tjenester	Kulturskole
	Krisesenter
	Sivilt beredskap
	Bibliotek
	Vei, vann og avløp

Eksempel på store og små/spesialiserte tjenesteområder. Kilde: Ekspertutvalget

Mål i kommunereformen og regjeringens ekspertutvalg

- Et av målene i kommunereformen er gode og likeverdige tjenester til innbyggerne. Regjeringen mener at større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for dette, og at større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og et en bredere tiltaksportefølje særlig i små og spesialiserte tjenester.
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunenes rolle som tjenesteyter og myndighetsutøver.

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Tjenesteyting	Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Økonomisk soliditet Valgfrihet
Myndighetsutøvelse	Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse

Vurderingskriterier tjenesteyting

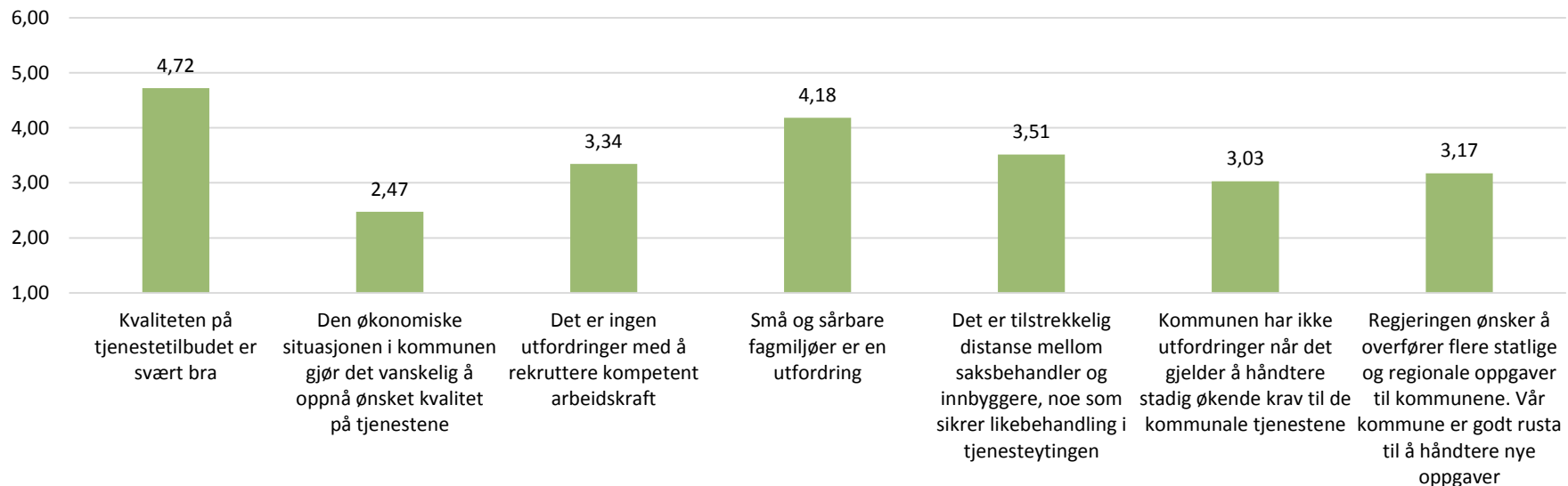
- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av tjenesteyting. En nærmere beskrivelse av kriteriene finnes under samlet vurdering tjenesteyting.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Vurderingen av tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse er tredelt. Vi har sett på kommunenes befolkningsgrunnlag, tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse på de store og de små/spesialiserte tjenesteområdene, samt behovet for interkommunalt samarbeid på de store og de små/spesialiserte tjenestene. Vi har også sett på respondentenes vurdering av om kommunen er rustet til å ta på seg nye oppgaver.	0-50
Valgfrihet	Vi har sett på valgfriheten innbyggerne i Agdenes har til utvalgte kommunale tjenester.	0-10
Framtidig tjenesteproduksjon	Vi har sett på årsverksbehov innenfor de store tjenesteområdene barnehage, grunnskole og pleie og omsorg.	0-10
Tilstrekkelig distanse	I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere om det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere og innbyggere slik at det sikrer likebehandling i tjenesteytingen.	0-10
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere om økt interkommunalt samarbeid er langt å forstrekke framfor en kommunesammenslåing. Vi har sett på respondentens svar på dette spørsmålet.	0-10

Kompetanse og kapasitet

Oppfattelsen av tjenestetilbudet i kommunen

- I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om oppfattelsen av kommunale tjenester, disse er samlet i figuren under.
- Respondentene er fornøyd med dagens tjenestetilbud i kommunen, og respondentene mener ikke at den økonomiske situasjonen gjør det vanskelig å oppnå ønsket kvalitet på tjenestene. Som vi så i forrige kapittel ser Agdenes ut til å ha god kontroll på økonomien.
- Respondentens svar viser til at det er noe utfordringer med å rekruttere kompetent arbeidskraft, samt at små fagmiljøer er en utfordring. Respondentene er nøytrale til om det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere for å sikre likebehandling i tjenesteytingen.
- Videre svarer respondentene at kommunen har utfordringer med å håndtere de økende kravene til tjenestene, samt at kommunen ikke nødvendigvis er godt rusta for å håndtere nye oppgaver.

Svarfordeling fra spørreundersøkelsen på påstandene «kvalitet i tjenestetilbud er svært bra», «den økonomiske situasjonen i kommunen gjør det vanskelig å oppnå ønsket kvalitet på tjenestene», «det er ingen utfordringer med å rekruttere kompetent arbeidskraft», «små og sårbare fagmiljø er en utfordring», «kommunen har ikke utfordringer når det gjelder å håndtere stadig økende krav til de kommunale tjenestene», «regjeringen ønsker å overføre flere statlige og regionale oppgaver til kommunen. Vår kommune er godt rusta til å håndtere nye oppgaver og framtidige utfordringer» og «det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere, noe som sikrer likebehandling i tjenesteytingen.» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Åpne svar tjenester

- I spørreundersøkelsen ble respondentene også bedt om å svare på to åpne spørsmål om tjenester:
 - Er det noen tjenesteområder som er krevende for kommunen å håndtere i dag?
 - Er du noen utfordringer for kommunen fremover?
- På det første spørsmålet blir særlig oppgaver innen helse, pleie og omsorg trukket frem. Særlig blir kompetanse og kapasitet innenfor psykiatri ansett som et krevende område for kommunen. Det blir videre også trukket frem vedlikehold av bygg innenfor teknisk sektor. Det er også sett på som utfordrende hvordan kommunen skal håndtere bosetting av flere flyktninger. Ellers peker mange på at kommunene har inngått interkommunalt samarbeid på de tjenestene som er mest krevende.
- Fremover mener respondentene at kommunen vil ha utfordringer med å få tilstrekkelig store og kompetente fagmiljøer. Det blir også pekt på tilstrømmingen av flyktninger og at det er en framtidig utfordring. Noen peker også på at det er en utfordring å ha nok kapasitet til å drive utviklingsarbeid, og til å opprettholde og øke innbyggertallet.

Nøkkeltall barnehage

- Tabellen til høyre viser Agdenes sine nøkkeltall for barnehager. Agdenes har to barnehager, som begge er kommunale.
- Til sammen er det 18 ansatte i barnehagene. Andelen med barnehagelærerutdanning er på 55,6 prosent og dermed godt over landsgjennomsnittet.
- Det er til sammen 2 styreere og 5 pedagogiske ledere i de to barnehagene. Av disse er det 38,9 prosent som har godkjent barnehagelærerutdanning, noe som er langt under landsgjennomsnittet.
- Leke og oppholdsarealet per barn er på 8,2 kvadratmeter i Agdenes, noe som er høyere enn landssnittet. Når det gjelder andel barn i alderen 1-5 år med barnehageplass er Agdenes omtrent på landssnittet.
- Når det gjelder kompetanse er den generelt høyere i barnehagene i Agdenes, men lavere blant lederne. Kapasiteten ser ut til å være på landssnittet eller bedre.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Antall ansatte	18	-
- Herav private barnehager	-	-
- Andel med barnehagelærerutdanning (både kommunalt og privat). Prosent.	55,6	34,6
- Andel med annen pedagogisk utdanning. Prosent.	-	4,7
Antall styreere i barnehagene	2	
- Herav private barnehager	-	-
Antall pedagogiske ledere i barnehagene	5	-
- Herav private barnehager	-	-
Andel styreere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning (prosent)	38,9	90
Andel styreere med annen pedagogisk utdanning (prosent)	-	6,1
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (kvadratmeter)	8,2	5,6
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (prosent)	89,2	90,2

Kilde: Kostra 2014

Nøkkeltall grunnskole og SFO

- Tabellen til høyre viser ulike nøkkeltall for grunnskole og SFO i Agdenes kommune. Agdenes har 2 skoler: Lensvik og Lysheim skoler. Skolene har i snitt mye færre elever enn skolene på landsbasis, og gruppestørrelsen er betydelig lavere.
- Indikatorene viser at Agdenes sine lærere har noe høyere kompetanse enn landssnittet, og en høyere andel lærere som har universitets-/høyskoleutdanning med pedagogisk utdanning.
- Antall lærere over 50 år er høyere enn landssnittet, mens dersom vi ser på de over 60 år er andelen lavere.
- Agdenes har gode skolerresultater målt i gjennomsnittlige grunnskolepoeng. Andelen elever som går direkte over på videregående fra grunnskolen er 100 prosent. En lavere andel enn på landsbasis går på SFO.
- Samlet sett ser det ut til at Agdenes har god kompetanse i skolen. Kommunen oppnår også gode skolerresultater. Kapasiteten ser også ut til å være god med mindre grupper enn landssnittet.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Antall lærere grunnskole	32	-
Andel med universitets-/høyskoleutdanning med pedagogisk utdanning (prosent)	90,6	87,2
Andel med universitets-/høyskoleutdanning uten pedagogisk utdanning (prosent)	3,1	6
Andel med videregående utdanning eller lavere (prosent)	6,3	6,8
Andel 50 år og eldre (prosent)	34,4	31,9
Andel 60 år og eldre (prosent)	9,4	12,1
Elever per kommunale skole (gjennomsnitt)	93	224
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.- 10. trinn	9,1	13,8
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	43,4	40,4
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående (prosent)	100,0	98,0
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (prosent)	28,6	62,3

Kilde: Kostra 2014

Nøkkeltall helse og sosial

- Tabellen til høyre viser ulike nøkkeltall for fastlegeordningen, helsestasjon og sosiale tjenester for Agdenes og landsgjennomsnittet.
- Reservekapasitet fastlege er en indikator for å vise om det er ledig plass på fastlegelistene. En verdi over 100 betyr ledig plass, mens en verdi under 100 betyr at det ikke er plass. I Agdenes er det ledig kapasitet hos fastlegen. Det er allikevel bare en fastlegeavtale, og det gjør tjenesten sårbar.
- Totalt er det 1,2 årsverk til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Av disse er det 0,2 årsverk til jordmortjenesten og 1,0 årsverk til helsesøsterfunksjonen. Det gjør at denne tjenesten blir sårbar for blant annet sykdom, og fagmiljøet blir lite. Agdenes har en lavere andel fysioterapiårsverk enn landssnittet.
- Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år av innbyggere 20-66 år, er lavere enn landssnittet. Det er også en lavere andel ansatte i sosialtjenesten i Agdenes enn på landsbasis. Det er 1 årsverk. En lavere andel går på stønad i 6 måneder eller mer sammenlignet med landssnittet.
- Samlet ser det ut til at kompetansen på flere av områdene virker til å være bra, men det er til dels svært små fagmiljøer. Det øker sårbarheten i tjenestene.

Måleindikator	Agdenes	Landet
Antall fastlegeavtaler	1	-
Legeårsverk per 10 000 innbyggere	11,4	10,3
Reservekapasitet fastlege	116	105
Årsverk i alt til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste (inkluderer ikke lege- og fysioterapiårsverk)	1,2	-
- Herav årsverk til jordmor	0,2	-
- Herav årsverk til helsesøster	1	-
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere	2,8	8,9
Årsverk i sosialtjenesten	1	-
- Herav sosionomer eller barnevernspedagog	1	-
- Årsverk i sosialtjenester pr. 1 000 innbyggere	0,56	1,17
Årsverk til gjeldsrådgivning	0,1	-
Sosialhjelpsmottakere	30	-
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggere 20-66 år. Prosent.	2,6	4,0
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	30,0	35,0

Kilde: Kostra

Nøkkeltall pleie og omsorg - kapasitet

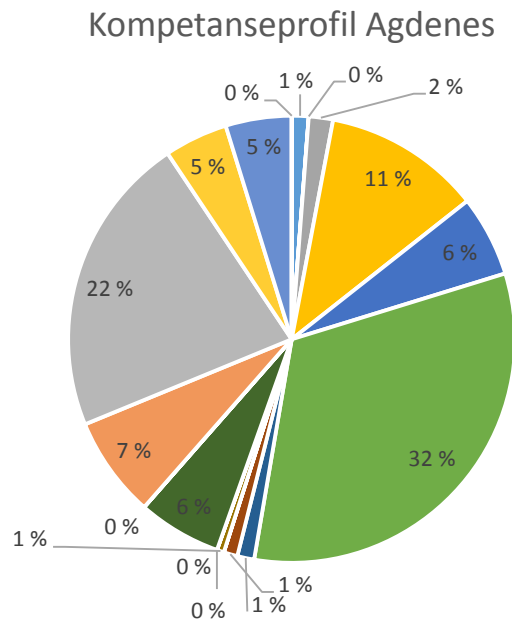
- Tabellen til høyre viser ulike nøkkeltall for kapasitet på pleie og omsorg i Agdenes og på landsbasis.
- Totalt er det 164 personer som mottar pleie- og omsorgstjenester i Agdenes. 137 av disse mottar hjemmetjenester. I alle aldersgrupper er det en høyere andel som mottar hjemmetjenester i Agdenes enn landssnittet.
- En høyere andel av de eldste (over 80 år) bor også i bolig til pleie – og omsorgsformål eller på sykehjem. Til sammen er det 47 beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål. Andelen som bor i bolig m/heldøgns bemanning er noe lavere i Agdenes enn på landsbasis.
- Det er til sammen 27 sykehjemsplasser i Agdenes. Alle er enerom. Agdenes har flere plasser enn landssnittet til både tidsbegrenset opphold, rehabilitering og demenspasienter.
- Samlet sett ser det ut til at Agdenes ut fra dagens situasjon har god kapasitet innenfor pleie og omsorg.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Mottakere av pleie- og omsorgstjenester, samlet	164	-
Mottakere av hjemmetjenester	137	-
Mottakere av hjemmetjenester, per 1 000 innb. 0-66 år	30	19
Mottakere av hjemmetjenester, per 1 000 innb. 67-79 år	83	69
Mottakere av hjemmetjenester, per 1 000 innb. 80 år og over	510	331
Beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål	47	-
- Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over (prosent)	59,6	39,5
Andel beboere i bolig m/heldøgns bemanning (prosent)	44,7	50,4
Beboere i institusjon	30	-
Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	16,5	18,3
- Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	17,0	13,7
Kommunale sykehjemsplasser	27	-
- Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold (prosent)	40,7	18,7
- Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering (prosent)	11,1	7,4
- Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (prosent)	25,9	23,8
- Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0	95,0

Kilde: Kostra 2014

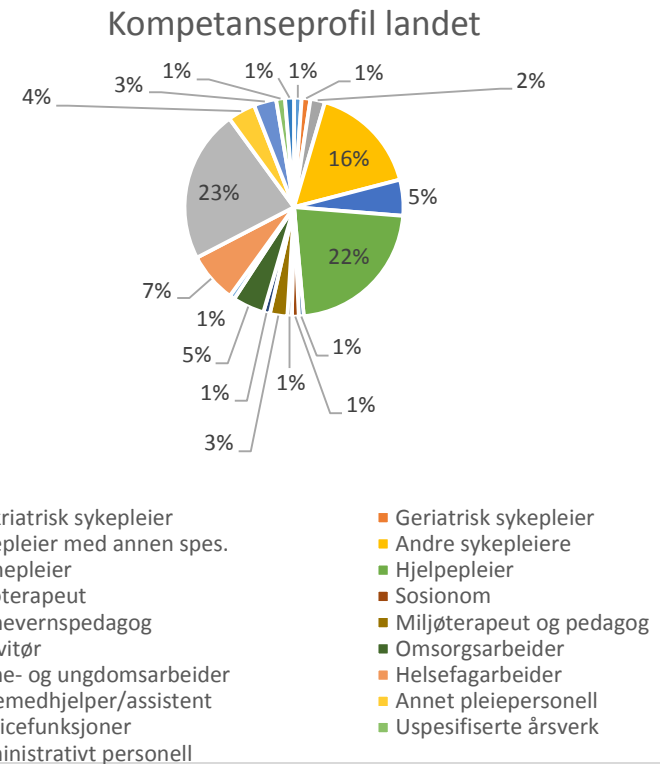
Nøkkeltall pleie og omsorg - kompetanse

- Til sammen er det 81,98 årsverk i pleie og omsorg i Agdenes kommune. Av disse har 73,6 prosent relevant fagutdanning. Tilsvarende andel på landsbasis er 71,5. Antall årsverk i brukerrettet tjenester er 78,3. Av disse har 77,0 prosent relevant fagutdanning. Tilsvarende andel på landsbasis er 75,0. Kakediagrammet under til venstre viser hvordan stillingene innenfor pleie og omsorg i Agdenes kommune er fordelt på ulike faggrupper.

Kilde: Kostra 2014

- Tilsvarende kompetanseprofil for landet er i figuren rett under. Agdenes har noe mindre andel sykepleiere enn hva som er landssnittet. Andelen vernepleiere og vernepleiere er derimot høyere enn landssnittet. Andelen omsorgsarbeidere og pleiemedhjelper/assistent er omtrent som på landsbasis. Samlet har de ansatte innenfor pleie og omsorg omtrent samme nivå på kompetansen eller litt høyere enn landssnittet. Kompetanse om geriatrisk sykepleier og aktivitør har ikke Agdenes kommune.

Nøkkeltall små/spesialiserte tjenester – barn og unge

- Tabellen til høyre vises Agdenes sine nøkkeltall for små/spesialiserte tjenesteområder for barn og unge i kommunen sammenlignet med landssnittet.
- I Agdenes er det 12 barn som mottar spesialundervisning. Det er noe lavere andel av det totale elevtallet enn landssnittet. Videre er også andel timer til spesialundervisning lavere enn på landsbasis.
- Det er 1,2 årsverk som går til barnevern. 91,7 prosent av disse årsverkene har fagutdanning. Det er omtrent som på landssnittet. Andel undersøkelser med behandlingstid på under tre måneder er lavere enn landsgjennomsnittet.
- Det er 1 årsverk til kulturskole, med 36 elever som benytter seg av tilbudet. Andelen elever i alderen 6-15 år som går på kulturskole er på 17,9 prosent, noe som er over landsgjennomsnittet. Det er ikke rapportert om venteliste i kulturskolen.
- Agdenes har færre elever som får spesialundervisning, det tyder på god kapasitet. Agdenes har interkommunalt samarbeid om PP-tjenesten med Orkdal. Barnevernet er også interkommunalt. Kompetansen her er på landssnittet, og alle saker med undersøkelse behandles innen 3 måneder. Det er kun et årsverk knyttet til kulturskolen, men en større andel av barn i alderen 6-15 år får et tilbud enn på landsbasis.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Antall elever med spesialundervisning	12	-
Andel elever med spesialundervisning (prosent)	6,5	8,3
Andel timer spesialundervisning av antall læretimer totalt (prosent)	13,2	17,3
Antall stillinger barnevern	1,2	-
- Herav stillinger med fagutdanning (prosent)	91,7	91,0
Andel undersøkelse med behandlingstid innen 3 måneder (prosent)	100,0	79,0
Antall årsverk i kulturskolen	1	-
Antall elever fra kommunen i musikk- og kulturskole	36	-
- Andel elever i kulturskolen av barn i alderen 6-15 år (prosent)	17,9	14,1
- Andel elever i grunnskolealder som står på venteliste (prosent)	-	-

Kilde: Kostra 2014

Nøkkeltall små/spesialiserte tjenester - teknisk

- Tabellen til høyre viser ulike nøkkeltall for små/spesialiserte tjenesteområder innenfor det tekniske området i Agdenes.
- Antall årsinnbyggere innen renovasjon er 2 021 og antall hytteabonnementer er 1 016. Videre er renovasjonstjenesten organisert gjennom interkommunalt samarbeid, og vi har lite med nøkkeltall for å vurdere kapasitet og kompetanse her.
- Årsverk til brann og ulykkesvern er 0,56, hvor dette utgjør feier. Antall bygningsbranner i Agdenes i 2014 var 1.
- Det er 35 prosent av befolkningen som er tilknyttet kommunale avløpstjenester, noe som er betraktelig mindre enn på landsbasis. Samtidig er 28,5 prosent tilknyttet renseanlegg hvor rensekravene er oppfylt. Dette er noe mer enn på landsbasis. Store deler av kommunen er tilknyttet kommunal vannforsyning.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Renovasjon – antall årsinnbyggere	2 021	-
Renovasjon – antall hytteabonnenter	1 016	-
Antall årsverk til brann og ulykkesvern (forebygging og beredskap)	1	-
Årsverk til brann og ulykkesvern per 1000 innbyggere	0,56	0,72
- Herav feier	0,56	0,13
Antall bygningsbranner	1	-
- Antall bygningsbranner pr. 1000 innbyggere	0,6	0,7
Andel av kommunale vannverk som har beredskapsplan	50,0	89,2
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	104,5	-
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunale avløpstjenester	35,0	84,3
Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt	28,5	26,9

Kilde: Kostra 2014

Nøkkeltall små/spesialiserte tjenester – helse og bibliotek

- Tabellen til høyre viser ulike nøkkeltall for små/spesialiserte tjenesteområder som rus, psykiatri, rehabilitering, kritesenter og bibliotek.
- Som tabellen viser har Agdenes 0,10 årsverk i sosialtjenesten rettet mot personer med rusproblemer. Det gir et lite fagmiljø.
- Videre er det 1 årsverk av psykiatriske sykepleiere. Per 10 000 innbygger gir dette et snitt på 5,6, noe som er over snittet på landsbasis på 4,2.
- Det er 15,1 årsverk til rehabilitering per 10 000 innbygger. Dette er også over landssnittet på 11,5. Til sammen 2,7 årsverk jobber med rehabilitering, og Agdenes har 1 årsverk ergoterapeut.
- Agdenes har tilgang til plasser for både menn og kvinner på kritesenter. Dette er et interkommunalt samarbeid i Orkdalsregionen.
- Antall årsverk knyttet til folkebibliotek er 0,7. Utlån av alle medier per innbygger fra biblioteket er lavere i Agdenes enn på landsbasis.
- Samlet har Agdenes god kompetanse og kapasitet målt i forhold til antall innbyggere. Utfordringen er at fagmiljøene blir veldig små, og dermed svært sårbare for sykdom og eller andre uforutsette hendelser.

Måleindikatorer	Agdenes	Landet
Årsverk i sosialtjenesten, tilbud til personer med rusproblemer	0,10	-
Årsverk av psykiatriske sykepleiere (helse + pleie og omsorg)	1	-
- Herav årsverk pleie og omsorg	1	-
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere	5,6	4,2
Årsverk til rehabilitering samlet	2,7	-
- Årsverk til rehabilitering per 10 000 innbyggere	15,1	11,5
Årsverk av ergoterapeuter	1	-
- Årsverk av ergoterapeuter per 10 000 innbyggere	5,6	3,6
Kritesenter – plasser for menn	2	-
Kritesenter – plasser for kvinner	6	-
Årsverk i folkebibliotek	0,7	-
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger	4,1	4,5

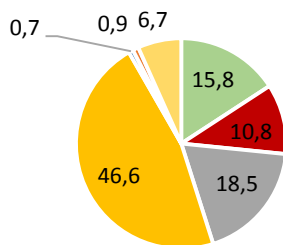
Kilde: Kostra 2014

Andel årsverk i ulike sektorer

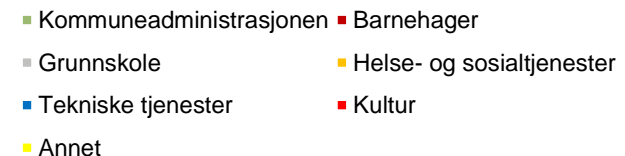
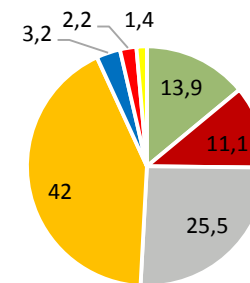
- Til sammen er det 100 årsverk i Agdenes kommune. Figuren under viser fordelingen i ulike sektorer. Den største sektoren er helse- og sosialtjenester, etterfulgt av grunnskolen og administrasjonen.

- Figuren under viser det samme, men på landsbasis. Sammenlignet med landssnittet har Agdenes en større andel som jobber innen helse- og sosialtjenester og kommuneadministrasjonen, men færre innen grunnskole. Innen barnehage er det relativt likt mellom kommunen og landssnittet.

Andel årsverk i Agdenes kommune

Andel årsverk landssnittet

Interkommunale samarbeid

Interkommunalt samarbeid

- I 2009 ble det gjennomført en omfattende kartlegging av de interkommunale samarbeidene i Sør-Trøndelag. Denne ble senere oppdatert i 2013 (NIVI 2009 og 2013).
- Ved kartleggingen i 2013 kom det frem at Agdenes inngår i til sammen 26 formelle interkommunale samarbeidsordninger. Disse ordningene er fordelt på tre nivåer:
 - Lokale og bilaterale ordninger: 4
 - Ordninger på regionnivå: 9
 - Ordninger på høyere geografisk nivå: 13
- Det er i hovedsak 4 ulike former for interkommunale samarbeid:
 - **AS**, der kommunene eier sine respektive eierandeler i selskapet.
 - **Interkommunale selskap (IKS)** fungerer stort sett på samme måten som et AS, men er hjemlet i et annet lovverk enn aksjeloven.
 - **Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens §27**, hvor samarbeidet har et felles styre.
 - **Vertskommunesamarbeid hjemlet i kommunelovens §28**, der én kommune er vert i form av blant annet arbeidsgiveransvar for samarbeidstiltaket. Her avgir de andre kommunene myndighet til vertskommunen, samtidig som de kjøper tjenester fra vertskommunen.

Samarbeid på store tjenesteområder

- Tabellen til høyre viser de ulike store kommunale tjenesteområdene, og hvilke av disse Agdenes har samarbeid på (markert med kryss).
- Kommunen har et samarbeid innen legevakt og øyeblikkelig hjelp gjennom samhandlingsenheten i Orkdalsregionen. Det er også tilknyttet samarbeid om kreftkoordinator til dette.
- Agdenes har felles NAV-leder med Orkdal.

Kommunale tjenester	Agdenes
Fastlegeordningen/legevakt/ øyeblikkelig hjelp	x
Sykehjem og hjemmetjenester	-
Helsestasjon inkl. jordmor	-
Grunnskole	-
Skolefritidsordninger	-
Barnehage	-
Sosiale tjenester	x

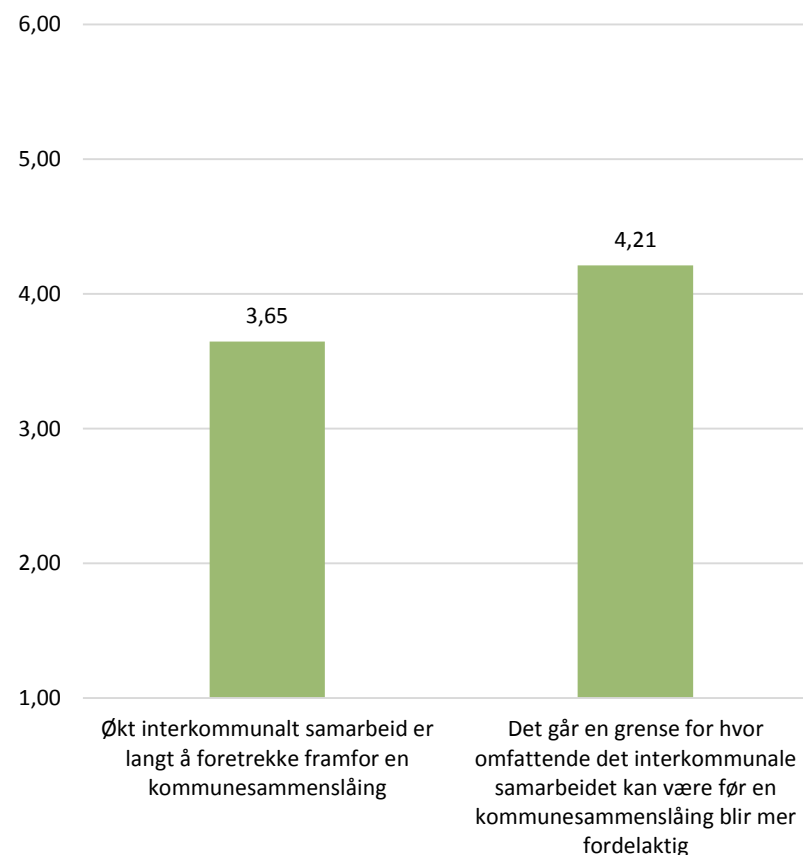
Samarbeid på små/spesialiserte tjenester

- Tabellen til høyre viser de ulike små/spesialiserte kommunale tjenesteområder, og hvilke av disse Agdenes har samarbeid på (markert med kryss).
- Som det kommer frem har kommunen interkommunale samarbeid innen fire områder:
 - Orkdal er vertskommune for barnevernsamarbeidet bestående av Meldal, Agdenes, Orkdal og Skaun.
 - På renovasjon inngår Agdenes i Hamos Forvaltning AS.
 - Agdenes er tilknyttet krisesenteret i Orkdal.
 - Fra 1.1.2015 er det etablert felles PP-tjeneste med Orkdal og Agdenes.
- I vedlegg 1 er det oversikt over interkommunale samarbeid Agdenes inngår i.

Kommunale tjenester	Agdenes
Spesialundervisning	-
Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	x
Barnevern	x
Brann- og eksplosjonsvern	-
Renovasjon	x
Rusarbeid og psykisk helsearbeid	-
Kulturskole	-
Krisesenter	x
Sivilt beredskap	-
Bibliotek	-
Vei, vann og avløp	-

Interkommunalt samarbeid versus sammenslåing

- I spørreundersøkelsen ble respondentene stilt ovenfor en rekke spørsmål om interkommunalt samarbeid. Resultatene fra to av disse er gjengitt i figuren til høyre, mens de øvrige er kommentert under neste delkapittel om lokaldemokrati.
- Som det kommer frem er respondentene forholdsvis nøytrale til om økt interkommunalt samarbeid er å foretrekke fremfor en sammenslåing.
- Respondentene er imidlertid klart enig i at det går en grense for hvor omfattende det interkommunale samarbeidet er før en sammenslåing blir mer fordelaktig.

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «Økt interkommunalt samarbeid er langt å foretrekke framfor en kommunesammenslåing» og «Det går en grense for hvor omfattende det interkommunale samarbeidet kan være før en kommunesammenslåing blir mer fordelaktig», på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Valgfrihet

Valgfrihet i Agdenes kommune

- Valgfrihet er et av de mer krevende kriteriene fra ekspertutvalget å bestemme, og det kan være flere måter å definere dette på. Ekspertutvalget trekker fram eksempler som mulighet til å velge fast hjemmehjelp, og til å kunne velge mellom barnehager som vektlegger ulike typer tilbud. Utvalget legger til grunn at større kommuner vil kunne tilby mer variasjon i tilbudet.
- Vi har her sett på tilbud innenfor de store tjenesteområdene:
 - Barnehage. Det er 2 kommunale barnehager i kommunen, hvorav ett av dem er et friluftstilbud ved barnehagen i Lensvik. Det er ingen private barnehager i kommunen.
 - Skole. Det er to kommunale skoler i kommunen. Ved å ha flere skoler i samme kommune er det muligheter for å bytte skole ved behov uten å måtte flytte ut av kommunen. Dette er mulighet i Agdenes for elever som går i 1. – 7. trinn.
 - Pleie og omsorg. Agdenes kommune har omsorgsboliger, vi så også under nøkkeltall for pleie og omsorg har kommunen både har avdeling for demente og plassert til korttidsopphold og rehabilitering på sykehjemmet. Agdenes kommune har ikke bofellesskap for rus/psykiatri.

Barnehage

Antall barnehager i kommunen	Hvorav offentlige	Hvorav private	Åpen barnehage	Friluftsbarnhage/ Gårdsbarnehage	Familiebarnehage	Montessori pedagogikk	Kristen formålsparagraf
2	2	0	-	x	-	-	-

Grunnskole

Antall skoler	Skoler
2	- Lensvik skole (1. – 10. trinn): 159 elever - Lysheim skole (1. – 7. trinn): 27 elever

Pleie og omsorg

Omsorgsboliger	Bofellesskap rus/psykiatri	Avdeling for demente	Korttidsopphold og rehabilitering
x	-	x	x

Kilde: SSB og Agdenes kommunes nettside

Fremtidig tjenesteproduksjon

Behov for framtidige årsverk

- Hvordan tjenesteproduksjonen i kommunene vil se ut i framtiden vil avhenge av endringer i befolknings sammensetning, økonomi, eventuell oppgaveoverføring fra stat og region til kommunene, og teknologiutvikling. Regjeringen la fram stortingsmeldingen om nye oppgaver til større kommuner 20. mars 2015. Denne er nærmere omtalt under neste delkapittel om lokaldemokrati.
- Tabellene under viser antall årsverk per 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder (20-66 år) i barnehage, grunnskole og pleie- og omsorg i 2014. På bakgrunn av tjenestenivå i 2014 og anslag på befolkningsutviklingen vises et estimert behovet for antall årsverk per 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder (20-66 år) i 2020 og 2040. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra nykommune.no, og framskrivningene er basert på SSB sitt mellomalternativ. Ved å se på behovet per 1000 innbyggere i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen.
- Dette er framskrivninger knyttet til de store, eksisterende tjenestene. Dersom kommunen får endringer i oppgaver, eller nye oppgaver, vil dette behovet måtte justeres.
- Som det kommer frem under tabellen for barnehage vil tjenestebehovet øke frem mot 2020 og enda noe frem mot 2040. Innen grunnskolen vil nivået i 2020 være det samme som i 2014. I 2040 vil imidlertid tjenestebehovet ha steget noe. Som vi så under kapitlet om samfunnsutvikling er det ikke forventet en stor vekst i aldersgruppen 6-15 år frem mot 2020, men noe vekst frem mot 2040. Dette fører til et økt behov for årsverk.
- Når det gjelder tjenestebehovet knyttet til pleie og omsorg vil behovet synke ganske betydelig frem til 2020, og øke mye i perioden fra 2020 til 2040. Økt behov for pleie og omsorgsårsverk må ses i lys av eldrebølgen etter 2020, og er noe som vil gjelde alle landets kommuner. For mange kommuner er behovet ganske stabilt fram mot 2020, men i Agdenes går behovet nedover. Dette kan igjen sees i lys med alderssammensetningen og at det vil være omtrent det samme antall eldre over 67 år frem mot 2020. Etter 2020 er det imidlertid en klar økning i denne aldersgruppen og tjenestebehovet går som en konsekvens av dette opp.

Barnehage

	2014	2020	2040
Agdenes	18,2	21,5	22,8

Grunnskole

	2014	2020	2040
Agdenes	27,2	27,4	31,7

Pleie og omsorg

	2014	2020	2040
Agdenes	83,8	74,4	98,1

Kilde: Nykommune.no

Samlet vurdering tjenesteyting

Vurderingssystem tjenesteyting (1)

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og til å gi en samlet vurdering. Disse er 😊, 😐 og 😞.
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på de neste sidene.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune har vi derfor tilpasset kriteriene noe. I stedet for endringer ved en eventuell sammenslåing, har vi tatt utgangspunkt i Agdenes i dag for å vurdere de ulike kriteriene.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Under 5 000 innbyggere	0	😞
	5 000 – 14 999 innbyggere	10	😐
	Over 15 000 innbyggere	20	😊
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – store tjenesteområder	Indikatorene tyder på at kommunen har lite kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	0	😞
	Indikatorene tyder på at kommunen har noe kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	5	😐
	Indikatorene tyder på at kommunen har god kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	10	😊

Vurderingssystem tjenesteyting (2)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – små/spesialiserte tjenesteområder	Indikatorene tyder på at kommunen har lite kapasitet og relevant kompetanse på de små/spesialiserte tjenesteområdene.	0	
	Indikatorene tyder på at kommunen har noe kapasitet og relevant kompetanse på de små/spesialiserte tjenesteområdene.	5	
	Indikatorene tyder på at kommunen har god kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	10	
Interkommunalt samarbeid – store tjenesteområder	Kommunen har i stor grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	0	
	Kommunen har i noe grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	5	
	Kommunen har i liten grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	10	
Interkommunalt samarbeid – små/spesialiserte tjenesteområder	Kommunen har i stor grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	0	
	Kommunen har i noe grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	5	
	Kommunen har i liten grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	10	

Vurderingssystem tjenesteyting (3)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Framtidig tjenesteproduksjon	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil gå ned/endre seg lite i barnehage og grunnskole i 2040.	0	
	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil øke noe på barnehage og grunnskole i 2040.	5	
	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil øke endel i barnehage og grunnskole i 2040.	10	
Valgfrihet	Kommunen har i liten grad valgfrihet for innbyggerne, for eksempel har man bare en skole, en barnehage osv.	0	
	Kommunen har noen grad av valgfrihet for innbyggerne. Det er flere skoler, barnehager, samt ulike typer tilbud.	5	
	Kommunen har stor grad av valgfrihet for innbyggerne. Det er flere enheter innenfor de ulike fagområdene, og innbyggerne kan velge mellom ulike typer tilbud.	10	
Tilstrekkelig distanse	Respondentene i spørreundersøkelsen er negative til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	0	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er omtrent nøytrale til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	5	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er positive til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	10	
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	Respondentene i spørreundersøkelsen er negative til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	0	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er verken spesielt negative eller spesielt positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	5	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	10	

Vurdering tjenesteyting – Agdenes som egen kommune

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Agdenes hadde 1 745 innbygger per 2. kvartal 2015. Dette er betydelig under 5 000 innbyggere.	0/20	
Kompetanse og kapasitet store tjenesteområder	Agdenes har tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse på flere av de store tjenesteområdene, spesielt ser kapasiteten ut til å være bra på barnehage, grunnskole og pleie og omsorg. Fagmiljøene er derimot små og sårbare, spesielt på helse og sosial.	5/10	
Kompetanse og kapasitet små/spesialiserte tjenesteområder	Agdenes har noe tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse på de små/spesialiserte tjenesteområdene, men også her er mange av fagmiljøene svært sårbare.	5/10	
Interkommunalt tjenestesamarbeid - store tjenesteområder	Agdenes har i liten grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	10/10	
Interkommunalt tjenestesamarbeid - små/spesialiserte tjenesteområder	Agdenes har i noe grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder	5/10	
Framtidig tjenesteproduksjon	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil øke noe på barnehage, grunnskole, og enda mer innen pleie- og omsorg. Veksten blant de yngre aldersgruppene er imidlertid svært liten.	5/10	
Tilstrekkelig distanse	Respondentene er nøytrale til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere i Agdenes.	5/10	
Valgfrihet	Agdenes har noe valgfrihet gjennom et alternativt pedagogisk tilbud i barnehage, to skoler og flere tilbud innenfor pleie og omsorg.	5/10	
Interkommunalt samarbeid som alternativ til kommunesammenslåing	Respondentene er nøytrale/svakt positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	5/10	
Samlet vurdering tjenesteyting	Samlet får «Agdenes som egne kommune» en score på 45 av 100 poeng på tjenesteyting.	45/100	

Lokaldemokrati

Kort om lokaldemokrati

- Det er viktig at kommunestrukturen er slik at hensynet til demokrati og deltagelse blir ivaretatt. Et levende lokaldemokrati er grunnmuren i folkestyret og er nødvendig for tilliten og legitimiteten til det nasjonale folkestyret. Kriterier som kan legges til grunn for å karakterisere hva som er et godt lokaldemokrati, er blant annet følgende forhold:
 - Nærhet mellom de som styrer og de som blir styrt.
 - Innbyggerne og deres engasjement og deltagelse, både gjennom valg og gjennom pågående prosesser knyttet til aktuelle politiske saker, som for eksempel kommuneplanarbeid, skolestrukturendringer og så videre.
 - Politisk handlefrihet; det vil si at lokalpolitikere har verktøy i sin verktøykasse til reelt å kunne foreta prioriteringer og lede samfunnsutviklingen.
- I det senere har vi sett flere forhold som kan være en utfordring mot lokaldemokrati, blant annet økt fremvekst av interkommunalt samarbeid og økt statlig styring.

Et av målene ved kommunereformen – styrket lokaldemokrati

- Regjeringen har som mål at kommunereformen skal styrke lokaldemokratiet. De ønsker å gjøre dette ved følgende forhold:
 - Større kommuner vil legge grunnlaget for å kunne overføre flere oppgaver og slik styrke kommunene som viktige lokaldemokratiske organer for sine innbyggere. Se mer om forslaget til oppgavemelding senere i rapporten.
 - Større kommuner med bredt ansvarsområde vil gi grunnlag for større styringskapasitet og gjennomføringskraft. Kommunal administrasjon med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet kan utarbeide gode beslutningsgrunnlag til de folkevalgte og bedre politisk styring, og øke mulighetene for å utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet.
 - Kommunene løser sine oppgaver selv og foretar helhetlige prioriteringer. Mindre behov for interkommunale samarbeid, enklere forvaltning for innbyggere og politikere.
 - Færre og større kommuner med god kapasitet og kompetanse vil kunne gjennomføre en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, og behovet for statlig detaljstyring vil reduseres. Kommunene vil dermed få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbud til innbyggernes behov.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunens rolle som lokaldemokratisk arena:

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Demokratisk arena	Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

- De tre første kriteriene er rettet mot kommunene, mens bred oppgaveportefølje og statlig rammestyring er rettet mot staten.

Vurderingskriterier lokaldemokrati

- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av lokaldemokrati. En nærmere beskrivelse av kriteriene finnes under samlet vurdering lokaldemokrati.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Høy politisk deltagelse	Vi har sett på kommunens valgdeltagelse, størrelse på kommunestyret, politisk representasjon og kommunens tilrettelegging for innbyggermedvirkning.	0-40
Lokal politisk styring	Vi har sett på kompetanse og kapasitet, opplevd politisk handlingsrom, samt omfanget av styring av interkommunale samarbeid. Vi har også sett på potensialet til om kommunen kan påta seg flere oppgaver i lys av den vedtatte oppgavemeldingen.	0-50
Lokal identitet	Ut fra innbyggerne i Agdenes sin integrasjon med andre kommuner gjennom arbeidsmarkedet har vi gitt en vurdering av lokal identitet.	0-10

Høy politisk deltagelse

Bakgrunn

- Tabellene til høyre viser ulike bakgrunnstall knyttet til høy politisk deltagelse.
 - Valgdeltagelsen i Agdenes ved alle lokalvalg siden 1995 har vært godt over landssnittet.
 - Agdenes har 17 representanter i kommunestyret. Ifølge kommuneloven må kommuner under 5 000 innbyggere ha minst 11 representanter. Agdenes er litt over dette, noen som er positivt i forhold til å representativitet både partipolitisk og geografisk. På den annen siden kan det føre til et mindre beslutningseffektivt og kostnadseffektivt organ.
 - Etter kommunevalget i 2015 er det 5 partier representert i kommunestyret i Agdenes. Disse er Fellelista for Bygdeutvikling, Tverrpolitisk liste, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre.

Valgdeltagelse

	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Agdenes	67,9	73,0	64,6	66,7	70,2	68,1
Landet	62,8	60,4	59,0	61,2	64,2	60,0

Valgdeltagelsen ved lokalvalgene i 1995-2011, i prosent. Kilde: SSB og valgresultat.no

Antall kommunestyrerepresentanter

1995	1999	2003	2007	2011	2015
17	17	17	17	17	17

Antall valgte representanter til kommunestyret 1991-2011. Kilde: SSB

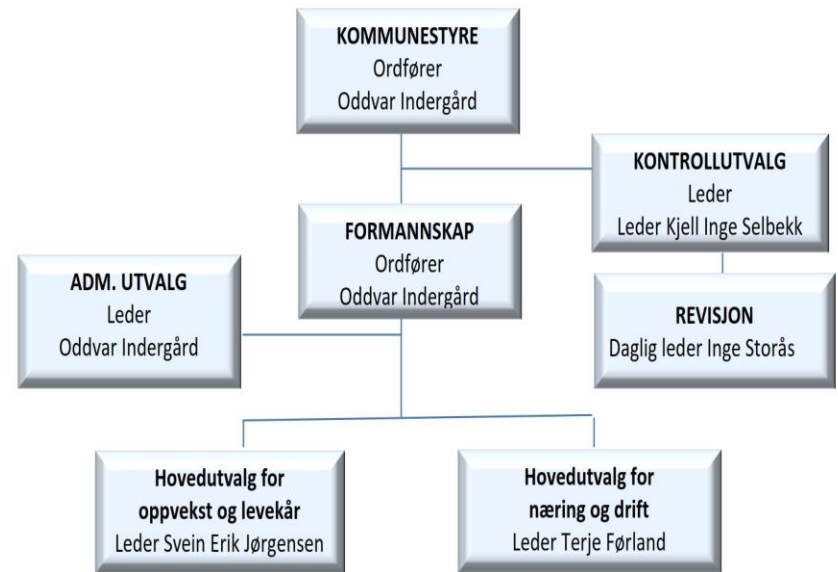
Partirepresentasjon

FFB	TL	AP	SP	H
6	4	3	2	2

Partier og mandater i kommunestyret etter lokalvalget i 2015.
Kilde: valgresultat.no

Innbyggermedvirkning

- Agdenes kommune har følgende faste, rådgivende organer:
 - Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
 - Eldrerådet
 - Ungdomsråd
- Agdenes har et bredt spekter av frivillige lag og organisasjoner, og det finnes et kontaktutvalg for disse.
- Kommunen er delvis organisert i velforeninger, men det finnes ikke et organisert samarbeid imellom velforeningene. Kommunen har heller ikke kontaktutvalg/råd for innvandrere eller noen ordning med lokalutvalg. Kommunen har derimot samarbeids- eller kontaktforum for næringslivet.
- Innbyggerne benytter seg ikke av ordningen med innbyggerinitiativ. Det er ikke link til www.minsak.no på kommunens nettside.

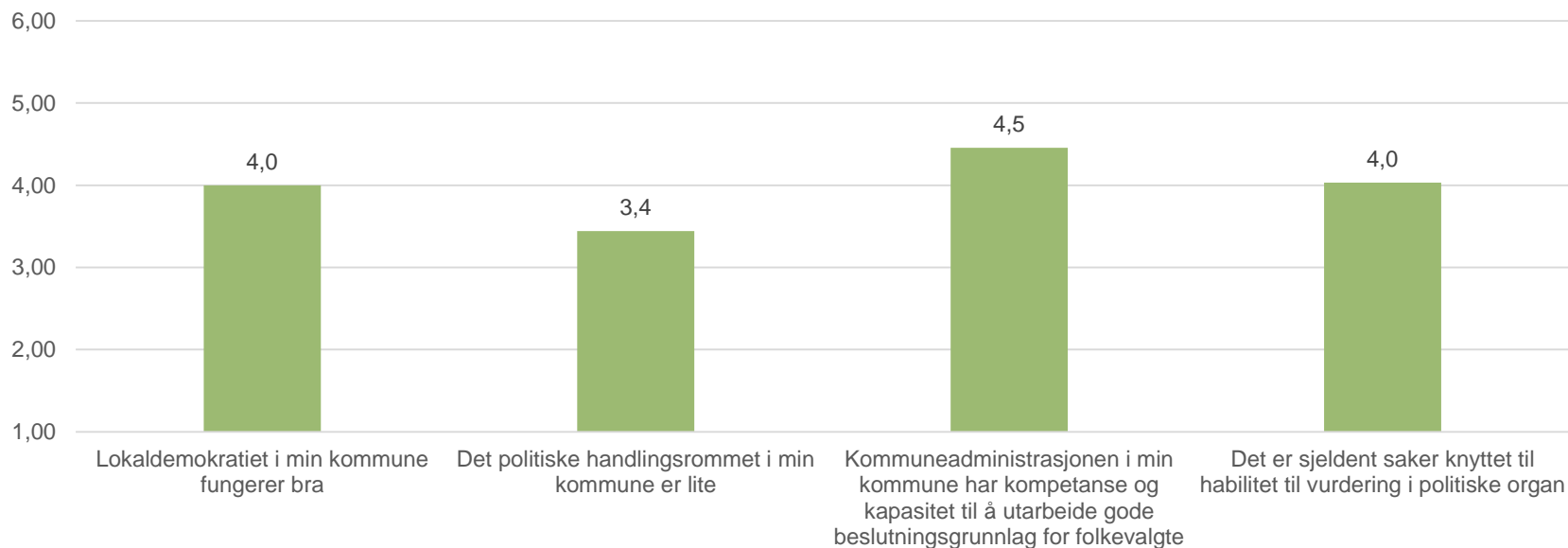
Politisk organisasjonskart Agdenes kommune

Kilde: Agdenes kommunes nettside

Lokal politisk styring

Resultater fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å gi en vurdering av ulike forhold ved lokaldemokratiet.
- Generelt sett er respondentene positive til at lokaldemokratiet i egen kommune fungerer godt. Respondentene gir også støtte til at kommuneadministrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte, samt at det er få saker knyttet til habilitet. Respondentene er imidlertid mer nøytrale til hvordan det politiske handlingsrommet er.

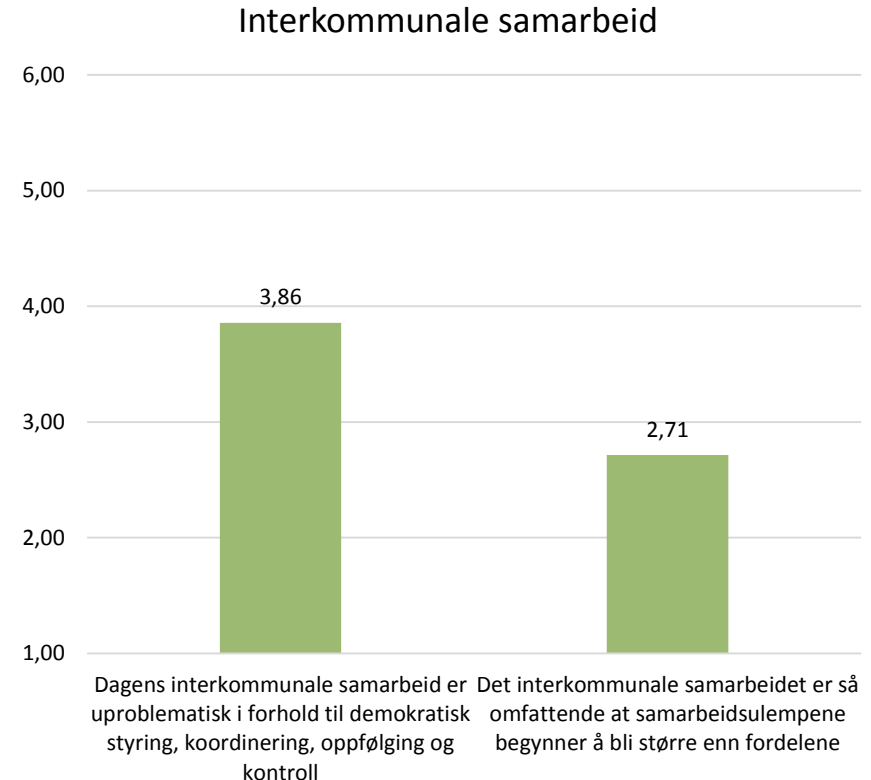
Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «lokaldemokratiet i min kommune fungerer bra», «det politiske handlingsrommet i min kommune er lite», «kommuneadministrasjonen i min kommune har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for folkevalgte» og «det er sjeldent saker knyttet til habilitet til vurdering i politiske organ» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Åpne svar lokaldemokrati

- I spørreundersøkelsen ble respondentene også bedt om å svare på to åpne spørsmål om lokaldemokrati:
 - Er det noen utfordringer med lokaldemokratiet i dag?
 - Hva er den enkeltfaktoren som i størst grad begrenser det lokale selvstyret?
- På det første spørsmålet er det flere av respondentene som trekker frem at kommunen er liten og at habilitet og tettete bånd mellom administrasjon og politikere kan være et problem. Videre blir det også trukket frem at kommunen er preget av en viss «grendestridd». Flere peker også på engasjementet blant innbyggerne kunne vært større og det kan være en utfordring med påvirkning mot regionale og nasjonale myndigheter at ordføreren er fra en bygdeliste.
- På det andre spørsmålet pekes det på statlig styring, økonomi og habilitet kan være enkeltfaktorer som begrenser det lokale selvstyret. Spesielt de to første faktorene er det mange som trekker fram.

Styring av interkommunale samarbeid

- Mange kommuner har et omfattende interkommunalt samarbeid som kan gi et demokratisk underskudd dersom for mye makt og myndighet blir delegert til styrer, råd, andre kommuner osv. Hvordan dette oppleves vil blant annet avhenge av at kommunene har eierskapsstrategi og hvordan rapporteringen til politiske organ er.
- Vi har i spørreundersøkelsen bedt respondentene vurdere hvordan de opplever styringen av de interkommunale samarbeidene, samt om det er så omfattende at samarbeidsulempene begynner å bli større enn fordelene. Resultatet vises i figuren til høyre.
- Respondentene fra Agdenes er noe positive til at dagens interkommunale samarbeid er uproblematisk for det demokratiske styret.
- Respondentene er negative til at det interkommunale samarbeidet er så omfattende at ulempene er større enn fordelene. Respondentene virker dermed positive til de interkommunale samarbeidene kommunene har i dag.

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «dagens interkommunale samarbeid er uproblematisk i forhold til demokratisk styring, koordinering, oppfølging og kontroll» og «det interkommunale samarbeidet er så omfattende at samarbeidsulempene begynner å bli større enn fordelene» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Lokalidentitet

Lokal identitet

- Regjerings ekspertutvalg for kommunereformen har pekt på at lokal identitet kan vurderes ut fra to forhold; hvor stor identitet en har til egen kommune og hvor stor identitet en har til nabokommunen(e). Jo større identitet til nabokommunen, jo lettere vil det være å bygge fellesskap i en sammenslått kommune. I en vurdering av 0-alternativet vil derfor tilhørighet til egen kommune vurderes som positivt.
- Vi har ikke gjennomført en innbyggerundersøkelse i Agdenes som kunne gitt oss konkrete svar på om innbyggerne har sterkest tilhørighet til stedet de bor, kommunen, nabokommunen(e), fylket eller landsdelen. Under intervjurunden kom det frem at respondentene har en klar identitet og tilknytning til egen bygd og dernest kommunen.
- Som vist under delkapittelet om samfunnsutvikling så er 64,4 prosent av de sysselsatte fra kommunen som jobber innenfor egne kommunegrenser. Dette er en relativt lav andel, og det kan tyde på at en del innbyggere i hverdagen har integrasjon og dermed identitet til andre områder også. Agdenes har tettest integrasjon med Orkdal.

Oppgavepotensial

Nye oppgaver til større kommuner

- Fredag 20. mars la Regjeringen fram stortingsmeldingen om nye oppgaver til større kommuner.
- Stortingsmeldingen inneholder:
 - Redegjørelse for prosesser som er satt i gang, og som berører ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene. Følger ikke nødvendigvis kommunereformens tidsløp.
 - Forslag til overføring av oppgaver til kommunene i forbindelse med kommunereformen.
 - Tiltak for å redusere statlig styring.
- Stortingsmeldingen ble vedtatt i Stortinget i juni 2015.
 - Se endringer/presiseringer på side 115-116.
- De neste sidene viser hvilke oppgaver som vurderes overført til kommunene.

Førende prinsipper for oppgavefordelingen

- Det er lagt noen førende prinsipper for oppgavemeldingen som det er verdt å merke seg.
 1. Rammestyring av kommunesektoren
 - Ved overføring av nye oppgaver til større kommuner vil rammestyring, både økonomisk og juridisk, ligge til grunn.
 2. Generalistkommunen skal være hovedmodellen for kommunesektoren
 - Det legges ikke opp til et system med oppgavedifferensiering avhengig av flere ulike innbyggerstørrelser, men de største kommunene kan overta noen flere oppgaver, se seinere i rapporten.
 - Regjeringen varslet allerede i kommuneproposisjonen 2015 at de vil utrede en generell hjemmel som gir adgang til å pålegge interkommunalt samarbeid som en løsning der hvor geografiske avstander gjør at kommuner ikke kan slå seg sammen. Utredningen vil også vurdere om det på forhånd kan angis særskilte tjenesteområder som vil kunne være aktuelle for pålagte samarbeid. Forslag til Stortinget våren 2017.
 3. Individuelle rettigheter skal ligge fast
 4. Pengene skal følge oppgaven

Oppgaver som behandles i eget løp

- Det er flere pågående prosesser som kan føre til overføring av oppgaver til kommunene. Disse følger ikke nødvendigvis samme løp som kommunereformen. Prosessene er:
 1. Oppgave- og finansieringsansvaret i barnevernet
 2. Utredning av familieverntjenesten med sikte på overføring av ansvaret til kommunene
 3. Oppgaver på politiområdet
 4. Ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene for det offentlige vegnettet
 5. Stortingsmelding om primærhelsetjenesten
 6. Opptrappingsplaner for henholdsvis rusfeltet og rehabiliteringsfeltet
 7. Finansieringsansvaret for pasienttransport
 8. Reformarbeidet knyttet til pleiepenger, hjelpestønad og omsorgslønn
 9. Forenkling av utmarksforvaltningen
 10. Utviklingsavtaler på planområdet
 11. Forenkling av plandelen i plan- og bygningsloven
 12. Konesesjonsbehandling av mikro-, mini- og småkraftverk
 13. Endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag
 14. Vannscooterregelverket

Nye oppgaver - velferd

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tannhelse	Allmenntannhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og fylkeskommunens ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til kommunene.
Rehabilitering	Større kommuner kan få større ansvar for rehabiliteringstjenester som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Hvilke oppgaver skal utredes nærmere, samt i hvilken form en slik ansvarsendring skal skje.
Basishjelpemidler	Basishjelpemidler utredes overført til kommunene. Det må defineres nærmere hvor grensen skal gå, samt utfordringer med lager og logistikk. Mer avanserte hjelpemidler vil fortsatt være et statlig ansvar.
Forsøk DPS (distriktpsykiatrisk senter)	Opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne.
Boligtilskudd	Tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. I dag ligger denne oppgaven til Husbanken, og kommunene må søke midler her.
Varig tilrettelagt arbeid	Varig tilrettelagt arbeid (VTA) og enkeltplasseringer i ordinære virksomheter (VTO) kan overføres til kommunene – dette er tilbud om sysselsetting til personer som har små utsikter til ordinært arbeid.

Nye oppgaver – lokal utvikling

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tilskudd frivillighetssentraler	Ansvar for å gi tilskudd til frivillighetssentraler overføres til kommunene. Det er en forutsetning at kommunene overtar tilskuddsansvaret for de sentralene som ikke er kommunalt drevne også. Flertallet på Stortinget ber om at midlene øremerkes, og øket i en opptrappingsperiode for å styrke frivillighetssentralene.
Lokal nærings- og samfunnsutvikling	I denne omgang foreslås det ikke noen konkrete oppgaver som skal overføres. KMD viser til en rekke utredninger og evalueringer som er satt i gang av lokalt nærings- og samfunnsutviklingsarbeid. Når disse utredningene og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunens rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner, som planlegges fremmet for Stortinget vårsesjonen 2017.
Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk	Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunen. Forutsetter større kommuner, kan bidra til et fagmiljø på skog i kommunene.
Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv	<ul style="list-style-type: none">- Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvete gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015.- Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvete gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015.- Tilskudd til tiltak i beiteområder kan overføres til kommunene. Det kan være behov for samarbeid over kommunegrenser og fylkesgrenser for å sikre rasjonelle driftsopplegg. Må avvete gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015.
Enkeltutslipps-tillatelser, forurensningslov	Kommunene får myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsvaskerier, og myndighet til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.
Naturforvaltning	<ul style="list-style-type: none">- For mindre verneområder som ligger i naturlig tilknytning til verneområder som i dag forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrene, har styrene fått tilbud om å overta ansvaret også for disse områdene. For kommuner eller styre som ikke ønsker denne myndigheten, kan myndigheten fortsatt ligge hos fylkesmannen.- Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner.- Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider, og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn til regional utbredelse, kan overføres til større kommuner.

Nye oppgaver - andre

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Vigselsrett for borgerlige vielser	Prøvingen av ekteskapsvilkår gjøres av skatteetaten. Derfor er det ikke noe i veien for at kommunene kan overta domstolenes vigselsmyndighet, betinger trolig heller ikke større kommuner enn det vi har i dag.
Notarialforretninger	Bekreftede underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi
Godkjenning svømmeanlegg	Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller overføres til kommunene. De fleste anleggstyper kan da godkjennes i kommunene med unntak av kunstianlegg utendørs og innendørs, og anlegg som har fått status som nasjonalanlegg.

Behandling av meldingen i Stortinget

- I behandlingen av meldingen i juni gikk flertallet i stor grad inn for Regjeringens forslag. Det ble derimot gjort noen endringer/presiseringer på noen oppgaver/områder:
 - Stortinget mener at ansvaret for arbeids- og utdanningsreiser fremdeles skal være et statlig ansvar (NAV). Regjeringen hadde foreslått å overføre dette til kommunene.
 - Flertallet på Stortinget støtter at de største kommunene kan overta videregående skoler, men at dette skal skje gjennom søknad og forsøksordninger i første omgang.
 - Ansvaret for kollektivtrafikk kan overføres til større kommuner med de vilkår som er skissert i meldingen, og det forutsettes at det inngås samarbeid/partnerskap for å sikre et helhetlig tilbud i regionen.
 - Tilskudd til frivillighetssentralene overføres til kommunene, men gjennom et øremerket tilskudd.
 - Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan den kommunale og den statlige delen av NAV-tjenesten kan samordnes bedre.
 - Stortinget mener det må vurderes økt kommunalt selvstyre innenfor skiltpolitikken som i dag ligger til Statens vegvesen. Stortinget mener også det må vurderes økt kommunalt selvstyre innenfor fastsetting av skrivemåte og navn innenfor adresse- og skiltprosjekt.
 - Stortinget mener kommunenes mulighet for å utvide selvkostområdet innenfor vann, avløp og renovasjon gjennom et mer helhetlig miljøgebyr bør utredes. Selvkostprinsippet skal fortsatt ligge til grunn.
 - Stortinget ber regjeringen vurdere å øke det kommunale ansvaret for finansiering av skoleskyss for grunnskoleelever.

Oppgaver til det regionale, folkevalgte nivået

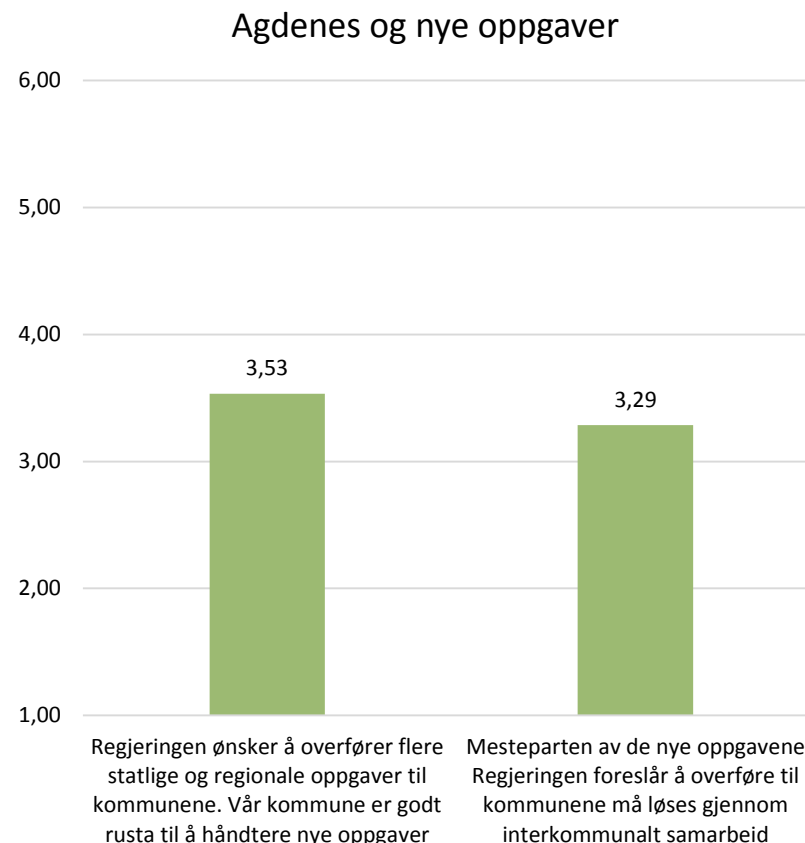
- Stortinget har tidligere vedtatt at det også etter kommunereformen skal være tre folkevalgte nivåer, og regjeringen legger opp til å invitere fylkeskommunene med i prosessen rundt kommunereformen. Fylkeskommunene skal fatte vedtak høsten 2016, og forslag om nytt regionalt folkevalgt nivå skal inkluderes i proposisjon om kommunereformen våren 2017.
- Stortinget ber om at oppgavene til et nytt folkevalgt nivå skal gjennomgås og forslag legges frem for Stortinget i en stortingsmelding våren 2016.
- Flertallet på Stortinget peker på at følgende oppgaver kan vurderes overført til det regionale folkevalgte nivået:
 - Vurdering av fylkesveien etter forvaltningsreformen i 2010. Større veger med sterke næringsinteresser kan vurderes overført til staten som en del av denne vurderingen.
 - Landbruksoppgaver som ikke er naturlig å legge til kommunene.
 - Klima- og miljøoppgaver det ikke er naturlig å legge til kommunene.
 - Styrking av de regionale forskingsfondene.
 - Fordeling av relevante prosjektmidler.
 - Oppgaver på integreringsområde som i dag ligger hos IMDI og som bør flyttes nærmere innbyggerne.
 - Ny ansvarsfordeling og finansiering mellom stat, regioner og kommuner på kultur- og kulturminneområdet, herunder en vurdering av riksantikvarens rolle og ansvar.
 - Vurdere å avvikle sentral godkjenning av regional planstrategi og overlate bestemmelsen til det regionale selvstyret.

Kommunestørrelse og oppgaver

- Det er ikke angitt minimumskrav til kommunenes innbyggertall for at oppgavene skal overføres, men i vurderingen av flere av oppgavene pekes det på ekspertutvalgets tilråding om at kommunene bør ha en minimumsstørrelse på 15 000 – 20 000 innbyggere.
- Regjeringen vil fremme forslag om en generell hjemmel for pålagt interkommunalt samarbeid. Formålet med en slik hjemmel vil ifølge regjeringen være å sikre innbyggerne et faglig forsvarlig tilbud, og den aktuelle kommunens fagkompetanse vil være sentral for vurderingen av når det vil kunne være aktuelt å anvende bestemmelsen. Den framtidige kommunestrukturen og omfanget av nye oppgaver til kommunene vil kunne avgjøre omfanget av slike pålagte samarbeid.

Nye oppgaver og interkommunalt samarbeid

- Å ta på seg nye oppgaver kan være en utfordring for Agdenes. Dette skyldes blant annet kommunens størrelse. Særlig omhandler dette områder som krever spesialisert kompetanse og et visst befolkningsgrunnlag, som for eksempel oppgaver som er foreslått overført på psykisk helse område og rehabilitering.
- Oppgavene som omhandlet den videregående opplæringen og kollektivtrafikk vil ikke være aktuelt for Agdenes å overta alene.
- Når det gjelder kommunens evne til å ta på seg de nye oppgavene er politikerne nøytrale til dette. Samtidig er politikerne noe negative til at de nye oppgavene nødvendigvis resulterer i nye interkommunale samarbeid.

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «regjeringen ønsker å overføre flere statlige og regionale oppgaver til kommunene. Vår kommune er godt rusta til å håndtere nye oppgaver» og «mesteparten av de nye oppgavene Regjeringen foreslår å overføre til kommunene må løses gjennom interkommunalt samarbeid» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Samlet vurdering lokaldemokrati

Vurderingssystem lokaldemokrati (1)

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og til å gi en samlet vurdering. Disse er , og .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på de neste sidene.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Valgdeltagelse	Valgdeltagelse er en del lavere enn landsgjennomsnittet ved sist valg	0	
	Valgdeltagelsen er omtrent landsgjennomsnittet ved sist valg	5	
	Valgdeltagelse er en del høyere enn landsgjennomsnittet ved sist valg	10	
Størrelse på kommunestyret	Kommunen har minimumsløsningen når det gjelder antall kommunestyrerepresentanter	0	
	Kommunen har mellom 0 – 50 prosent høyere representasjon enn minimumsløsningen	5	
	Kommunen har over 50 prosent høyere representasjon enn minimumsløsningen	10	
Politisk representasjon	Kommunen har 2 eller færre partier som er representert i kommunestyret	0	
	Kommunen har 3-5 partier som er representert i kommunestyret	5	
	Kommunen har 6 eller flere partier som er representert i kommunestyret	10	
Innbyggermedvirkning	Kommunen har kun lovpålagte medvirkningsorgan for innbyggerne	0	
	Kommunen har noen flere medvirkningsorgan enn de lovpålagte	5	
	Kommunen har de fleste medvirkningsorganene som ekspertutvalget peker på	10	

Vurderingssystem lokaldemokrati (2)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Politisk styring – handlingsrom	Respondentene i spørreundersøkelsen er negative til at politikerne har politisk handlingsrom.	0	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er verken spesielt negative eller spesielt positive til at politikerne har politisk handlingsrom.	5	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er positive til at politikerne har politisk handlingsrom.	10	
Politisk styring – kompetanse og kapasitet	Respondentene i spørreundersøkelsen er negative til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	0	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er verken spesielt negative eller spesielt positive til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	5	
	Respondentene i spørreundersøkelsen er positive til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	10	
Politisk styring - interkommunale samarbeid	Det interkommunale samarbeidet opplever i stor grad for omfattende og vanskelig å styre.	0	
	Det interkommunale samarbeidet oppleves i noe grad for omfattende og vanskelig å styre.	5	
	Det interkommunale samarbeidet oppleves i liten grad for omfattende og vanskelig å styre.	10	
Oppgavepotensial	Kommunen vil i liten grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	0	
	Kommunen vil i noe grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	10	
	Kommunen vil i stor grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	20	
Lokal identitet	Innbyggerne har større tilhørighet til nabokommunen(e), enn til egen kommune.	0	
	Innbyggerne har sterk tilhørighet til egen kommune, men også til nabokommunene.	5	
	Innbyggerne har en sterk tilhørighet til egen kommune.	10	

Vurdering lokaldemokrati – Agdenes som egen kommune

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Valgdeltagelsen i Agdenes var en del høyere enn landsgjennomsnittet ved forrige valg.	10/10	
Størrelse på kommunestyret	Agdenes har 17 representanter i kommunestyret. Det er 54 prosent flere enn en minimumsløsning på 11 representanter.	10/10	
Politisk representasjon	Agdenes har 5 partier representert i kommunestyret.	5/10	
Innbyggermedvirkning	Agdenes har noen flere medvirkningsorgan enn de ekspertutvalget peker på for sikre at innbyggerne kan påvirke politikutformingen i egen kommune.	5/10	
Kapasitet og kompetanse	Respondentene er positive til at kommuneadministrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for folkevalgte.	10/10	
Politisk handlingsrom	Respondentene i spørreundersøkelsen er verken spesielt negative eller spesielt positive til at politikerne har politisk handlingsrom.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Det interkommunale samarbeidet oppleves i liten grad som for omfattende og vanskelig å styre.	10/10	
Oppgavepotensial	Agdenes vil i liten grad kunne ta på seg noen nye oppgaver, og vil sannsynligvis har behov for mer interkommunalt samarbeid dersom de får nye oppgaver.	0/20	
Lokal identitet	Innbyggerne har sterk tilhørighet til egen kommune, men ut fra arbeidsintegrasjon kan også flere ha sterkt tilhørighet til nabokommuner.	5/10	
Samlet vurdering lokaldemokrati	Samlet får «Agdenes som egen kommune» får en score på 60 av 100 poeng på lokaldemokrati.	60/100	

Samlet vurdering «Agdenes som egen kommune»

Oppsummering poeng

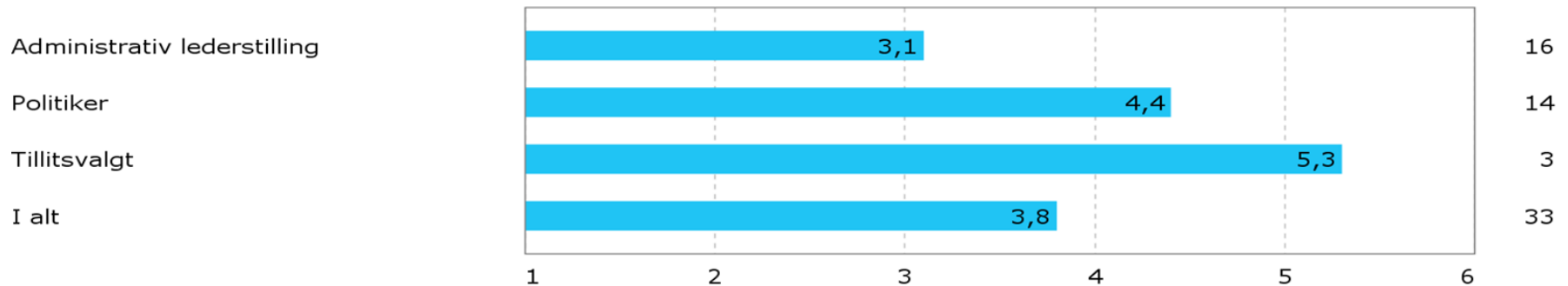
- I tabellen under har vi oppsummert poengsummene «Agdenes som egen kommune» har fått på hver av deltemaene. Vurderingene er best knyttet til økonomi, men også lokaldemokrati scorer over middels. Samfunnsutvikling og tjenester scorer under middels.

Samfunnsutvikling	Økonomi	Tjenester	Lokaldemokrati	Samlet
45/100	70/100	45/100	60/100	220/400
				55 %

- Samlet sett får «Agdenes som egen kommune» en score på 220 av 400 mulige. Det gir en måloppnåelse på 55 prosent.
- Telemarksforskning har også gjennomført slike 0-alternativanalyser for andre kommuner. Til sammenligning redegjør vi for noen av resultatene her:
 - Tingvoll kommune – 180/400 poeng – måloppnåelse på 45 %
 - Halså kommune – 220/400 poeng – måloppnåelse på 55 %
 - Surnadal kommune – 285/400 poeng – måloppnåelse på 71 %
 - Hitra kommune – 215/400 poeng – måloppnåelse på 54 %
 - Rindal kommune – 205/400 poeng – måloppnåelse på 51 %
 - Meldal kommune – 245/400 poeng – måloppnåelse på 61 %

Spørreundersøkelsen – Agdenes som egen kommune

- I spørreundersøkelsen ble også respondentene bedt om å gi tilbakemelding på hvordan de stiller seg til at Agdenes består som egen kommune. De ble bedt om å svare på en skala fra 1-6, der 1 er svært negativ og 6 er svært positiv.
- Figuren under oppsummerer svarene ved gjennomsnitt. Et snitt over 3,5 gir støtte til alternativet. Som vi ser er det samlet noe støtte til at Agdenes består som egen kommune. Videre ser vi at politikerne og tillitsvalgte er positive til dette, mens de administrative lederne i sum er negative. Når vi ser på bakgrunnsdataene ser vi at over 63 prosent av respondentene har svart 4, 5 eller 6, mens de resterende har svart 1, 2 eller 3. Det gir et samlet snitt på 3,8. Som vi ser er det kun 3 tillitsvalgte som har svart på spørsmålet, det er for lavt til å kunne generalisere svaret for denne gruppa.

Tilbakemelding fra respondentene i spørreundersøkelsen på spørsmålet «hvordan stiller du deg til at Agdenes består som egen kommune? Svar på en skala fra 1-6, der 1 er svært negativ og 6 er svært positiv». Gjennomsnitt.

Agdenes som egen kommune – åpne svar fra respondentene

Hvorfor er du positiv til Agdenes som egen kommune?

- Vi har en god økonomi og en bra kontroll på denne. Samtidig viser vi en god vilje til utvikling.
- Mindre lokaldemokrati, og kommunen blir en utkant ved sammenslåing. Lokaldemokratiet blir redusert ved større enheter. Ved å stå alene blir det mer lokalt selvstyre.
- Autonomien til innbyggerne blir større ved å stå alene.
- Bedre nærhet og service for enkeltindivider i kommunen. Særlig nærhet til skole og helse er sentralt.
- Oversiktlig og forutsigbart planarbeid.

Hvorfor er du negativ til Agdenes som egen kommune?

- Sårbarhet og små muligheter for nødvendig spesialisering og rekruttering.
- Små fagmiljø og tjenester, noe som vil gjøre det umulig å drifte kommunen etter en kommunereform. Kompetanse og utfordrende å løse nye oppgaver.
- Er ikke faglig robuste på egenhånd. Stadig nye oppgaver pålegges den enkelte kommunen og vi vil mangle ressurser til dette selv.
- For å videreutvikle kvalitativt gode tjenester, må vi ha tilgang på kompetanse og større fagmiljøer.

Oppsummering samfunnsutvikling

Fordeler

- Innbyggerne i Agdenes bor innenfor akseptabel avstand til kommunesenteret. Gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret er 8 minutter. Det er noe høyere enn landssnittet på 7,4 minutter.
- Et av målene i kommunereformen er mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling ved at en ser større områder og naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner i sammenheng innenfor områder som arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima. Agdenes har i dag allerede noe samarbeid på disse områdene

Ulemper

- Agdenes har et befolkningsgrunnlag på 1 745 innbyggere per 2. kvartal 2015. Regjeringens ekspertutvalg foreslår en kommunistørrelse på 15 – 20 000 innbyggere for å ha tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse til rollen som samfunnsutvikler, tjenesteyter og myndighetsutøver. Ut fra befolkningsframskrivingen vil Agdenes også være under 2 000 innbyggere i år 2040, og er dermed langt unna ekspertutvalgets anbefaling på minimum 15 000 innbyggere.
- Agdenes har i dag 1,5 årsverk til samfunns- og arealplanlegging. Befolkningsprognoser viser at innbyggertallet vil holde seg ganske stabilt/reduseres noe fram mot 2040. En kan derfor ikke forvente økt kapasitet på dette område.
- Agdenes tilhører Orkdal bo- og arbeidsmarkedsregion og ca. 15 prosent av de sysselsatte i kommunen pendler hit. 64,4 prosent av de sysselsatte i kommunene arbeider i egen kommune. Det er ikke noe spesielt stor andel.
- Agdenes har omtrent like mange arbeidsplasser i 2014 som de hadde i 2004. Det har vært nedgang i privat sektor, men dette har vært kompensert for med vekst i offentlige arbeidsplasser. Agdenes har likevel relativt mange arbeidsplasser i bransjer som har hatt arbeidsplassnedgang.

Oppsummering økonomi

Fordeler

- Som egen kommune vil Agdenes fortsatt være herre i sitt eget «økonomiske hus». Agdenes har inntekter på 104 prosent av landssnittet og har et høyt nivå på disposisjonsfondet. Agdenes har også hatt gode netto driftsresultat de siste årene, og netto lånegjeld er betydelig lavere enn landssnittet.

Ulemper

- Våre beregninger viser at Agdenes både har innsparingspotensial på administrasjon og på tjenester. Det kan både sees på som en fordel og en ulempe med tanke på å bestå som egen kommune. Noen vil si at en da har «noe å gå på» økonomisk.
- Befolkningsutvikling og sammensetningen av befolkningen vil bli en utfordring for Agdenes fram mot 2040. Det blir markant flere i de eldste aldersgruppene fram mot 2040, antall skoleelever og yrkesaktive har derimot en svært liten økning. Videre øker også kostnadene og kravene til de kommunale tjenestene generelt og særlig innen pleie og omsorg.
- Som egen kommune vil Agdenes gå glipp av økonomiske virkemidler knyttet til kommunereformen (inndelingstilskudd, engangskostnader og reformstøtte). Inntektssystemet vil fra og med 2017 trolig være utformet slik at det blir relativt mer kostbart å være småkommune alene, men det er foreløpig ukjent hva disse endringene er.

Oppsummering tjenester

Fordeler

- Respondentene opplever kvaliteten på tjenestetilbudet som bra.
- Agdenes har tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse på flere av de store tjenesteområdene, spesielt ser kapasiteten til å være bra på barnehage, grunnskole og pleie og omsorg. Fagmiljøene er derimot små og sårbare spesielt på helse og sosial. Kommunen har også i liten grad interkommunalt på de store tjenesteområdene.
- Agdenes har i dag noe grad av valgfrihet for innbyggerne på de tjenestene vi har sett på. Det finnes flere barnehager, og et alternativt pedagogiske tilbud. På pleie- og omsorg har kommunen både omsorgsboliger, og plasser knyttet til demente og korttidsopphold på sykehjemmet.

Ulemper

- Kommunen har mange interkommunale samarbeid innenfor de små og spesialiserte tjenestene. Dette er en indikasjon på at kommunen ikke har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse selv på flere av disse. Vi ser også i vår oversikt at det varierer hvor god kapasiteten og kompetansen er. Som på de store tjenesteområdene er det enkelt fagmiljø som er svært små, og dermed blir sårbare.
- Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil endre seg lite på barnehage og grunnskole fram til i 2040. Behovet i pleie og omsorg vil øke kraftig. Etter 2020 blir det betydelig flere eldre over 67 år, mens antallet innbyggere i yrkesaktiv alder nesten ikke endrer seg. Gruppen med yrkesaktive øker derimot nesten ikke.

Oppsummering lokaldemokrati

Fordeler

- Kommunen har 17 kommunestyremedlemmer, noe som er mer en minimumskravet. Dette gjør det enklere å sikre både partipolitisk og geografisk representasjon i kommunestyret. Videre er det 5 partier representert i kommunestyret. Valgdeltagelsen er over landssnittet, men denne vil trolig ikke endre seg som følge av en kommunesammenslåing.
- Agdenes har lagt til rette for medvirkning fra innbyggerne ut over minstekravet om eldreråd og råd for personer med nedsatt funksjonsevne. Blant annet har kommunene ungdomsråd, samarbeidsorgan for frivillige organisasjoner og kontaktutvalg for næringslivet.
- Respondentene mener lokaldemokratiet fungerer bra, og er positive til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
- Agdenes har en del interkommunale samarbeid. Respondentene mener ikke at samarbeidene er for omfattende, men mener heller ikke at de er uproblematisk å styre.

Ulemper

- Det er ikke gjennomført en innbyggerundersøkelse i Agdenes for å måle innbyggernes tilhørighet. Gjennom intervjuer og spørreundersøkelse kommer det derimot tydelig fram at det er en sterk bygdetilhørighet i Agdenes. Samtidig er det mange som pendler ut av kommunen for å arbeide, noe som kan styrke identiteten til nabokommuner.
- Agdenes har i dag en del samarbeid på tjenesteområdene, men respondentene er ganske nøytrale til om Agdenes er godt rustet til å ta på seg nye oppgaver og svakt uenig i at det vil være behov for mer samarbeid ved oppgaveoverføring. Agdenes er av en slik størrelse at vi vurderer det slik at kommunene vil ha behov for samarbeid på flere områder dersom de skisserte oppgavene overføres.

Samlet vurdering- Agdenes som egen kommune

- De foregående sidene har vist at det er fordeler og ulemper knyttet til «Agdenes som egen kommune», og i lys av de overordnede målene i kommunereformen så får Agdenes en måloppnåelse på 55 prosent i vårt system.
- Agdenes er en liten kommune og har 1 745 innbyggere per andre kvartal i 2015 (gjennomsnittskommunen i Norge hadde rundt 12 000 innbyggere i 2014). Fremover mot 2040 er det forventet en svak nedgang i folketallet. Allerede i dag er andelen eldre i Agdenes høyere enn på landsbasis. Denne trenden vil fortsette - spesielt etter 2020, for Agdenes sin del.
- Ca. 65 prosent av de sysselsatte i Agdenes jobber i egen kommune. Agdenes har omtrent like mange arbeidsplasser i 2014 som de hadde i 2004. Det har vært en nedgang i antall private arbeidsplasser, men dette har blitt veid opp av en økning i arbeidsplasser i det offentlige. Agdenes har en del arbeidsplasser i ulike bransjer, men hovedvekten av arbeidsplassene er i bransjer som har hatt nedgang i antall arbeidsplasser på landsplan. Kommunen er i dag avhengig av noen store arbeidsplasser for å opprettholde den private sysselsetningen. Sårbarhetsindikatoren til kommunen er også større enn de fleste kommunene rundt. Regjeringens ekspertutvalg har anbefalt at dersom en kommune har 25 prosent eller høyere pendling til en annen kommune, så bør disse utgjøre en kommune. Agdenes har altså ikke en slik arbeidsmarkedsintegrasjon med noen annen kommune. Agdenes har i dag noe samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og klima/miljø. Det bidrar til mer helhetlig og samordnet utvikling i regionen.
- Tjenestetilbudet i kommunen anses som godt av respondentene. Vår vurdering er at det varierer hvor god kapasiteten og kompetansen er innenfor ulike tjenester. Generelt har Agdenes på mange områder god kapasitet ut fra innbyggertall, og god kompetanse på de ansatte. Utfordringen er at spesielt på små tjenesteområder, så utgjør fagmiljøet inntil ett årsverk. Det gjør at noen tjenester er svært sårbare. Respondentene gir også selv tilbakemelding i spørreundersøkelsen om at små og sårbare fagmiljøer er en utfordring. Dette har kommunen delvis kompensert for ved å etablere interkommunale samarbeid blant annet på legevakt, øyeblikkelig hjelp, barnevern, PPT, krisesenter, renovasjon også videre. Tjenesteytingen vil kunne møte på fremtidige utfordringer grunnet den ulike veksten i forskjellige aldersgrupper. Nye oppgaver vil også kunne resultere i nye interkommunale samarbeid. Særlig er dette gjeldene for de mer spesialiserte tjenestene.

Samlet vurdering- Agdenes som egen kommune

- Et av områdene Agdenes scorer over middels på er lokaldemokrati. Kommunen har hatt en valgdeltagelse over landssnittet helt siden 1995 og har flere representanter i kommunestyret enn loven krever. Respondentene mener selv at lokaldemokratiet fungerer godt, men er ganske nøytrale til om det politiske handlingsrommet er stort eller lite. De mener heller ikke at det er store utfordringer ved å styre de interkommunale samarbeidene som kommunene har. Vår vurdering er at Agdenes har et godt fungerende lokaldemokrati, men ved å bestå som egen kommune vil Agdenes ha et behov for flere interkommunale samarbeid ved nye oppgaver. Flere av de skisserte oppgavene er innenfor de små og spesialiserte tjenestene hvor kommunen allerede har flere interkommunale samarbeid fra før av. Disse tjenestene setter spesifikke krav til kompetanse og avstand som kan være vanskelig for Agdenes om de står alene. I spørreundersøkelsen er derimot respondentene noe uenig i at de nye oppgavene vil føre til flere interkommunale samarbeid.
- Innenfor økonomi har kommunen inntekter over landssnittet, et bra nivå på disposisjonsfond og en mindre netto lånegjeld enn både KOSTRA-gruppe 4 og landssnittet. Dette er også området Agdenes scorer best på. Dersom Agdenes velger å stå alene vil de gå glipp av de økonomiske virkemidlene i kommunereformen. De varsle endringene i inntektssystemet vil potensielt gjøre det vanskeligere å bestå som egen kommune, og senest i et brev til kommunene 28.10.15 understreker regjeringen at de vil vurdere endringer som innebærer at inntektssystemet ikke i samme grad som i dag kompenserer for at små kommuner frivillig velger å stå alene. Disse endringen er derimot ikke kjent enda, men Agdenes er definert som småkommune siden de har under 3 200 innbyggere. Det vi vet er at kommuner som slår seg sammen, vil få beregnet et inndelingstilskudd med verdiene på aktuelle tilskuddselementer i 2016 som grunnlag.
- Hvorvidt Agdenes kan fortsette som egen kommune innenfor rammene av kommunereformen, vil avhenge av hvilke mål en velger å vektlegge.

Samlet vurdering- Agdenes som egen kommune

- Regjeringen har fire hovedmål med reformen:
 1. *Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne.* Ut fra indikatorene ser det også ut til at Agdenes leverer gode tjenester, og som at respondentene er fornøyd. Kommunen har også høy utdannelse innen barnehage og grunnskole. Den største utfordringen er sårbarhet, på grunn av få ansatte de ulike tjenestene. En sammenslåing vil kunne gi større fagmiljøer. Et av målene til regjeringen er å redusere omfanget av interkommunale tjenester. Dersom Agdenes består som egen kommune vil heller omfanget av interkommunale samarbeid øke. I spørreundersøkelsen kommer det også frem at kommunen har problemer med å håndtere stadig økende krav til tjenestene, og at respondentene ikke betrakter kommunen som godt rustet for nye oppgaver.
 2. *Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling.* Befolkningsgrunnlaget i kommunen er lite, og det er forventet en svak befolkningsnedgang fram mot 2040. Mange av de private arbeidsplassene i Agdenes er i bransjer som har hatt arbeidsplassnedgang, og det er også færre arbeidsplasser i næringslivet i Agdenes i 2014 enn det var i 2004. Agdenes har noe samarbeid på disse områdene i dag, spesielt innenfor næring. Hvorvidt en sammenslåing blir positiv for en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling er blant annet avhengig av at en i en ny kommune evner å se hele kommunene og skape utvikling i hele kommunen.
 3. *Bærekraftig og økonomisk robuste kommuner.* Her gjør Agdenes det bra, både ved godt netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld. Vi finner innsparingspotensial på tjenester og administrasjon. Den store X'en her er hvordan det nye inntektssystemet for kommunene er utformet, og om det kommer til å endre rammevilkårene for Agdenes vesentlig. Per i dag kan kommunen klare seg økonomisk, men på sikt får Agdenes en stadig mer ugunstig alderssammensetning.
 4. *Styrket lokaldemokrati.* Ofte blir debatten rundt lokaldemokrati knyttet til antall lokalpolitikere versus muligheten for å få større regional og nasjonal innflytelse og å få overført mer makt og myndighet til kommunenivået. I dag har Agdenes flere kommunestyrepolitikere enn minstekravet, noe som vil si flere folkevalgte per innbygger og anses som positivt. Respondentene er også generelt positive til eget lokaldemokrati. Ved å se litt fremover vil imidlertid Agdenes i liten grad kunne ta på seg flere oppgaver på egenhånd.
- Regjering og Storting har ikke satt noe minstestørrelse på hvor store kommunene i Norge skal være, men ut fra målene i reformen er vår vurdering at Agdenes er blant kommunene som det er ønskelig at omfattes av en kommunereform.
- Totalt sett mener vi at det er en del sentrale mål ved regjeringens kommunereform som ikke vil være oppnådd dersom Agdenes velger å stå alene. Mål som færre interkommunale samarbeid, muligheten til å ta på seg nye oppgaver, etablering av større og mindre sårbare fagmiljøer vil ikke oppnås ved at Agdenes består som egen kommune. Agdenes har bedre økonomiske forutsetninger til å stå alene enn flere andre kommuner, men hvordan disse forutsetningene endelig blir vil avhenge av hvilke endringer som kommer i nytt inntektssystem.

Referanser

Referanser

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriterier for god kommunestruktur – delrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Mars 2014.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriteriet for god kommunestruktur – sluttrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Desember 2014.
- Langset, M., Ellis, I.O., Ståvi, J.M., Nilsen, J.K. og Vinsand, G. 2014. kartlegging av plankapasitet og plankompetanse i kommunene. NIVI Rapport 2014:1.
- Leknes, E., Gjertsen, A., Holmen, A.K.T., Lindeløv, B., Aars, J., Sletnes, I. og Røiseland, A. 2013. Interkommunalt samarbeid – konsekvenser, muligheter og utfordringer. IRIS-rapport 2013/008.
- Meld.St.14 (2014.2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner
- Vinsand, G., Langset, M. og Nilsen, J.K. 2009. Interkommunalt samarbeid i Sør-Trøndelag – status, utfordringer og veivalg. NIVI-rapport 2009:2.
- Vinsand, G. og Langset, M. 2013. Samarbeidstrender og utfordringsbilde i Sør-Trøndelag. NIVI-rapport 2013:2.

- Nettsider:
 - Arkivplan – oversikt over interkommunale samarbeid: <http://www.arkivplan.no> (Lastet ned 18.11.15)
 - Kommunal- og moderniseringsdepartementet: <http://www.nykommune.no/> (Lastet ned 18.11.15)
 - Agdenes kommune: <https://www.agdenes.kommune.no/> (Lastet ned 22.11.15)
 - Vil sette fart på reforminnspurten – artikkel i kommunale rapport: <http://kommunal-rapport.no/kommunestruktur/2015/12/vil-sette-fart-pa-reforminnspurten> (Lastet ned 08.12.15)
 - Store norske leksikon om Agdenes kommune: <https://snl.no/Agdenes> (Lastet ned 15.11.15)

Vedlegg

Vedlegg 1 – oversikt over interkommunale samarbeid

Interkommunale samarbeid

Samarbeid	Kommuner som inngår
Orkdalsregionen (regionråd)	Orkdal, Skaun, Frøya, Hemne, Hitra, Meldal, Rennebu, Rindal, Agdenes og Snillfjord
Kemner - skatteoppkreving	Orkdal, Meldal, Agdenes , Skaun og Rindal
HAMOS Forvaltning IKS - renovasjon	Orkdal, Meldal, Agdenes , Skaun, Rindal, Snillfjord, Hemne, Surnadal, Hitra, Frøya og Rennebu
Samhandlingsenheten i Orkdalsregionen (SiO) - legevakt og øyeblikkelig hjelp	Orkdal, Meldal, Agdenes , Skaun, Snillfjord, Hemne, Frøya, Hitra, Rindal, Surnadal og Halså
Barnevern	Orkdal, Agdenes , Skaun og Meldal
110-sentral	Alle kommunene i Sør-Trøndelag
Beredskap mot akutt forurensning (IUA Trondheim)	Alle kommunene i Sør-Trøndelag
Revisjon Midt-Norge IKS	Agdenes , Sør-Trøndelag fylkeskommune og 13 kommuner i Sør-Trøndelag
Kontrollutvalgssekretariatet Midt-Norge IKS	Agdenes , Sør-Trøndelag fylkeskommune og 13 kommuner i Sør-Trøndelag
Krisesenteret for Orkdal og omegn	Hemne, Agdenes , Meldal, Orkdal, Snillfjord, Skaun, Rindal, Hitra, Frøya, Rennebu, Oppdal, Melhus, Åfjord, Midtre Gauldal, Roan og Holtålen
Felles innkjøpssamarbeid	Sør-Trøndelag fylkeskommune, Agdenes og 19 kommuner og 3 folkehøgskoler
Næringshagen i Orkdalsregionen	Orkdal, Meldal, Rindal, Skaun, Agdenes , Snillfjord og private
TrønderEnergi AS	Agdenes og 20 kommuner i Sør-Trøndelag
Kompetanseplansamarbeid oppvekst i Orkdalsregionen	Skaun, Orkdal, Meldal, Agdenes , Snillfjord, Hemne, Hitra og Frøya
Rosenvik AS - arbeidsmarkedsbedrift	Orkdal, Meldal, Rennebu, Oppdal, Agdenes , Skaun og private

Interkommunale samarbeid

Samarbeid	Kommuner som inngår
Felles NAV-leder	Agdenes og Orkdal
Felles veterinærvakt	Agdenes og Orkdal
Bomvegselskapet E39 Thamashavn-Øysand AS	Agdenes , Snillfjord, Hemne, Meldal, Melhus, Orkdal og Skaun
Fosenvegene AS	Agdenes , alle kommunene på Fosen, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og fellesforbundet
Felles PP-tjeneste	Agdenes og Orkdal